

Lyssna på lärare och forskare
direkt och inte bara längs linjen.

OLA SIGURDSON SIDAN 9

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

GU Journalen

OBEROENDE TIDNING FÖR MEDARBETARE PÅ GÖTEBORGS UNIVERSITET/#1 MARS 2017

NYHETER

Medarbetare
ger råd till ny rektor

PROFILEN

Johan Boman
studerar urban luft

TEMA

Digital arbetsmiljö
stressar

TAR ÖVER GU

EVA WIBERG FÖRESLÅS BLI NY REKTOR

Hon vill bland annat öka
internationaliseringen och
satsa på studenterna.

Foto: JOHAN WINGBORG

Värna yttrandefriheten och rätten till fakta

SENASTE GU JOURNALEN skrev jag att vi som universitet måste ha de etiska perspektiven ständigt närvarande, och att vi genom att ta en position i etik och andra värderingsfrågor kan göra en insats för demokratin. En annan sådan fråga som behöver uppmärksammas och värnas är yttrandefriheten. Vi som alltid tagit den för självklar, chockas nu var och varannan dag av sätten den utmanas på.

Press- och yttrandefriheten är hotad på många ställen i världen. Det är inte bara avlägsna stater med en lång historia av bristande respekt för mänskliga rättigheter som gör sig skyldiga till inskränkningar av det fria ordet. I EU-länderna Ungern och Polen har regeringar infört nya lagar för att minska friheten för medierna. I Turkiet har ett stort antal akademiker och andra intellektuella avskedats och fängslats.

I USA HAR VI fått en president som öppnat krig mot medierna och som i sitt ständiga Twitterflöde attackerar journalistkåren som "the most dishonest people" - en grupp som han hävdar har helt andra intressen än att ge vanligt folk en sann bild av verkligheten. Han drar sig inte för att tysta kritiska frågor genom att helt enkelt bojkotta vissa medier. När uppenbara fakta inte passar in i presidentens egen världsbild avfärdas de som "fake news" och istället presenteras "alternativa fakta".

Det är många som nu varnar för den allt hätskare stämning som råder i den offentliga debatten. Medan somliga triggas, skräms

andra till tystnad. Hur man än reagerar så är vi många som oroas över vad händelseutvecklingen kan leda till, där olika grupper ställs mot varandra, fakta förvanskas och rena lögn sprids.

Att fritt få uttrycka sin mening är en mänsklig rättighet och en grundpelare för vår demokrati. Även om vi inte alltid håller med om vad som sägs, så låter vi andra människor säga sin åsikt så länge de inte kränker någon annan eller bryter mot lagen. Det gäller på jobbet såväl som i det privata och i det offentliga livet. Det är någonting vi alla måste ha med oss och i olika situationer förhålla oss till.

SOM UNIVERSITET måste vi till sista blodsdroppen försvara åsikts- och yttrandefriheten. Vi har dessutom den allt angelägnare uppgiften att värna om fakta. I vår roll ingår att ta fram ny kunskap och se till att sprida den. Det är också en självklar del att utbilda studenter till individer med kritisk och analytisk förmåga och som vet att skilja mellan åsikter och fakta.

Ifjol var det 250 år sedan Sverige fick världens första lagstiftning som garanterade rätten till yttrandefrihet och fri press. Låt oss se till att den rätten förblir intakt.

PAM FREDMAN

Foto: JOHAN WINGBORG

Att fritt få uttrycka sin mening är en mänsklig rättighet och en grundpelare för vår demokrati.

RED Välkommen till nya GU Journalen!

DEN TIDNING DU håller i handen är faktiskt universitetets tidning, GU Journalen. Vi har gjort om den i grunden (Tony Henschel har tagit fram den nya grafiska profilen, läs mer på sid 43). Men vi hoppas ändå att du ska känna igen mycket. Trovärdigheten är fortsatt lika viktig, liksom den journalistiska friheten och tonläget, även om formen och

formatet är helt annorlunda. Varför denna genomgripande förändring, kan man fråga sig?

För det första firar GU Journalen, tro det eller ej, 20 år i höst. Även om tidningen förändrats under åren, har det mest varit frågan om mindre skönhetsingrepp. Nu tar vi nya tag.

För det andra vill vi att tidningen ska kännas mer modern och att det

ska vara lättare att orientera sig. Vi vet också att många läsare har efterfrågat ett mer hanterbart format. Fler förändringar kommer under året, bland annat ska vi lansera en betydligt bättre nyhetssajt. Men vi tror på en tryckt tidning även de kommande åren.

ALLAN ERIKSSON & EVA LUNDGREN

UR INNEHÅLLET

NYHETER 04–16

04. Efter visst tumult föreslås Eva Wiberg som rektor.

07. Oärligt beteende av Ottersen, menar styrelseordföranden.

08. Medarbetarnas önskelista till nya rektorn.

12. Cecilia Lässer startade GU:s första MOOC.

14. Administrationen genomlyst.

15. Båda fältstationerna föreslås bli kvar.

16. Ingen stor förändring när tillämpad IT krymper.

PROFLEN 18–22

18. Fullt med partiklar i stads-
luften, förklarar Johan Boman,
professor i atmosfärvetenskap.

FOKUS 23–27

26. Ta den digitala stressen på
allvar, menar medarbetare vid
Göteborgs universitet.

REPORTAGE 28–33

31. Den glömda kvinnolittera-
turen får återupprättelse.

FOLK 34–43

36. Susanne Garvis lyfter fram
den svenska förskolan som en
modell.

18

Luften i städerna kan
förkorta livet, varnar
Johan Boman.

– Ougadougou är den
enda stad där jag
bokstavligen smakat
på luften; den känns
som metall i munnen,
säger Johan Boman.

Foto: JOHAN WINGBORG

Lundensare i Vasaparken

– Göteborgs universitet är det enda lärosäte som jag hade kunnat lämna Lund för. UGOT Challenges, arbetet för flyktingar och en hållbar utveckling samt allt övrigt samhällsengagemang hör till de saker jag verkligen uppskattar.

Det förklarar Eva Wiberg som efter visst tumult nu föreslås som ny rektor.

Text: EVA LUNDGREN Foto: JOHAN WINGBORG

EVA WIBERG, prorektor vid Lunds universitet, var på tjänsteresa i Saudiarabien när hon i början av februari blev upprörd av GU:s styrelseordförande. Var hon fortfarande intresserad av att bli rektor vid Göteborgs universitet, sedan förslaget om Ole Petter Ottersen dragits tillbaka?

– Jag rådfrågade förstås min familj men tvekade egentligen inte att tacka ja. Göteborgs och Lunds universitet är båda kompletta lärosäten med forskning och utbildning inom nästan alla ämnesområden och med mycket samarbete på alla nivåer. Det är ett välskött pastorat rektor Pam Fredman lämnar efter sig och jag känner mig oerhört hedrad över uppdraget.

Lunds universitet är mitt uppe i sitt 350-årsfirande medan GU bara har anor från 1891.

– **I LUND FINNS** ett gediget studentliv med föreningar, nationer, spex och karneval; i Göteborg, där universitetet är geografiskt spritt i storstaden, blir det annorlunda. Men jag vill gärna medverka till att studenterna känner större tillhörighet också där.

GU har stor betydelse för staden, konstaterar Eva Wiberg.

– Men förstås också för hela Sverige, inte minst genom samarbetet med ett för landets utveckling avgörande näringsliv. Det jag hoppas kunna bidra med är bland annat ökad internationalisering. Jag är med i flera internationella samarbeten

och har exempelvis varit generaldirektör för Universitas 21, ett prestigefullt nätverk av ledande forskningsuniversitet i hela världen. Ett annat exempel är MIRAI, ett samarbete mellan svenska och japanska universitet, som bland annat diskuterar frågor kring åldrande, eller "the super mature society" som japanerna säger. Jag ser gärna att GU är med i detta projekt.

INTERNATIONELLA MILJÖER har Eva Wiberg varit van vid sedan barnsben. Hennes pappa, Carl Eric Östenberg, var arkeolog och chef för Svenska institutet i Rom. Det ligger i utkanten av Villa Borghese och fylldes ständigt av svenska forskare, utländska diplomater och politiker, samt av besö-

Hur Eva Wiberg ser på...

Internationalisering

– Ett oerhört viktigt område där jag hoppas ha mycket att bidra med.

Kollegialitet/linje

– Det som har med myndighetsutövning att göra bör skötas i linjen men för övrigt menar jag att kollegialitet, där även studenterna har inflytande, är det som bäst driver verksamheten framåt.

Humanioras kris

– Jag tror att humaniora och samhällsvetenskap har en oerhört viktig uppgift, inte minst nu när faktaresistens och populism breder ut sig.

Flyktingar/migration

– Göteborgs universitet har fått ett väldigt viktigt ansvar när det gäller snabbspår för akademiker med flyktingbakgrund. Minst lika betydelsefullt är att satsa på de ensamkommande barn som kommer hit samt på mödrar, de är ofta nyckeln till integration.

Skolan

– Göteborgs universitet har samtliga lärarutbildningar och är dessutom framstående inom pedagogisk och didaktisk forskning. Men vi behöver samverka nationellt för att lösa skolans problem, exempelvis satsa på lärare inom naturvetenskap med flyktingbakgrund.

Internationella resor

– I mitt uppdrag har väldigt många resor med späckat schema ingått och slår man ihop alla resorna blir kostnaderna stora. Jag har gjort mitt yttersta för att varje resa ska vara en god investering för universitetets verksamhet och rest på så sätt att jag har kunnat göra mest nytta.

Kärna eller stöd

– Alla medarbetare är viktiga, jag ogillar indelningen i kärn- och stödverksamhet.

Macchiarini

– Det hade räckt att googla på honom för att inse att det finns rejäla problem.

Internationalisering hör till de områden Eva Wiberg vill satsa på.

– Idrotten har bland annat gett mig förmågan koncentrera mig på just det moment jag precis håller på med...

kande skolklasser. Hon gick naturvetenskaplig linje i Tyska skolan men tillbringade också ett år i USA när pappan arbetade vid Princeton University.

– **DET VAR EN** väldigt privilegierad uppväxt men skolan var ganska hård. Ändå hann jag träna sjukamp på elitnivå fem gånger i veckan. Det gällde att kombinera styrka, smidighet, uthållighet och snabbhet, för att kunna vara bra på samtliga delar.

Hennes bästa gren var längdhopp och största framgången trea i italienska mästerskapen.

– Idrotten har bland annat gett mig förmågan koncentrera mig på just det moment jag precis håller på med, samtidigt som jag också har

den större bilden i huvudet. Det tror jag är viktigt, inte minst för en rektor på ett stort universitet.

Studentexamen tog Eva Wiberg 1978.

– Det var bland annat muntliga tentor där jag fick svara på frågor, sittande vid ett bord med en rad censorer och lärare framför mig och ett antal vittnen bakom, bland andra Tysklands ambassadör. Jag har aldrig känt mig så utsatt, inte ens när jag nitton år senare disputerade.

EVA WIBERG studerade ryska, kinesiska, filosofi och Asiens historia vid La Sapienza, universitetet i Rom. Dessutom läste hon skandinaviska språk och litteraturer.

– När jag senare ville studera i Sverige fick jag börja med att tentera

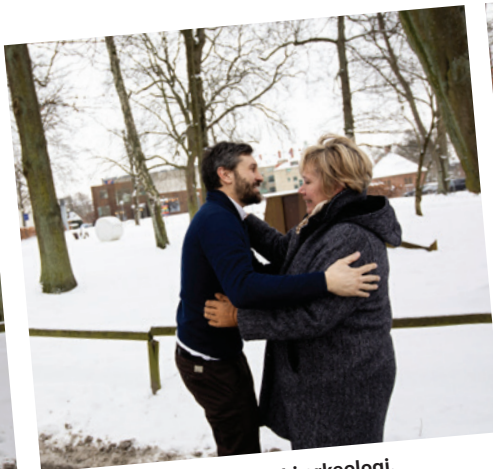
av gymnasiekursen i svenska, jag hade ju inte de formella förkunskaperna.

Under några år undervisade hon på grund- och gymnasieskolor, bland annat i idrott.

– **MEN FOTBOLL VAR** inte riktigt min grej, jag förstod aldrig det där med offside. Så småningom började jag arbeta på förlaget Symposion samtidigt som jag också erbjöds att bli översättare på Egmont. Det jobbet tog min syster Carin istället, vilket innebär att hon genom åren översatt nästan alla Kalle Anka-pocket.

Doktorand blev hon 1991. Och nästan exakt ett år efter att hon fött tvillingar disputerade hon den 31 maj 1997 på en avhandling om tvåspråkighet och andraspråksinlär-

På Lunds universitetsområde springer Eva Wiberg på Nicolo Dell'Unto, docent i arkeologi.

Göteborgs universitets insatser för flyktingar imponerar enormt på mig, liksom medarbetarnas samhällsengagemang.

Namn: Eva Wiberg

Aktuell: Föreslagen av Göteborgs universitets styrelse som ny rektor. Regeringen fattar beslut.

Arbetar som: Prorektor vid Lunds universitet, professor i italienska.

Utmärkelser: Hedersmedlem i Lunds universitets humanistkår samt riddare av den italienska orden Solidaritetsstjärnan.

Familj: Man och två vuxna barn.

Intressen: Litteratur och kultur, promenader, trädgårdsarbete i fritidshuset i Sölvesborg, italiensk matlagning.

Tips på italienska författare:

– Förutom de självklara Claudio Magris, Italo Calvino, Alessandro Baricco och Elena Ferrante lyfter jag gärna fram Carlo Levi, mest känd för *Kristus stannade i Eboli*.

ning, med fokus på italienska. Sedan blev hon prefekt för romanska institutionen.

– Jag ledde sammanslagningen av nio institutioner till storinstitutionen språk- och litteraturcentrum, en väldigt jobbig process för medarbetarna. Så jag vet av personlig erfarenhet att prefektrollen nästan är omänskligt svår med ansvar för personal, ekonomi, arbetsmiljö och kvalitetssäkring. Därför kan jag förstå den skepsis många känner inför det prefektstyret som införts vid Göteborgs universitet.

Som prorektor har Eva Wiberg bland annat representerat Lund i projektet *Swedish Academic Collaboration Forum*, som just avslutats i Stockholm. Samarbete, både nationellt och internationellt, ser hon gärna mer av.

– **MEN OCKSÅ** samverkan inom ett lärosäte, mellan fakulteter och ämnen, är betydelsefullt. Bland annat skulle jag gärna satsa på en universitetsgemensam tankesmedja.

Universitetet står inför många, delvis nya utmaningar, påpekar Eva Wiberg.

– Göteborgs universitets insatser för flyktingar imponerar enormt på mig, liksom medarbetarnas samhällsengagemang. I ett klimat av faktaresistens och populism är det extra viktigt att universiteten skapar förståelse för forskning och vetenskap. Ett exempel är nättidningen *The Conversation* som Lunds universitet nyligen gått med i. Men forskarna vid Göteborgs universitet är förstås redan föredömen när det gäller att delta i debatten.

DET FÖRSTA Eva Wiberg kommer att göra som ny rektor är att besöka de olika fakulteterna och institutionerna och försöka träffa så många medarbetare och studenter som möjligt.

– Och så måste jag förstås hitta en lämplig lägenhet, helst på gångavstånd till Vasaparken.

Ett universitet är en institution som präglas av elitism samt av oavbruten granskning och konkurrens.

– Och så måste det vara. Men ibland kan kritiken övergå i rena elakheter. Det tycker jag väldigt illa om, trots all konkurrens behöver vi också vara snälla mot varandra. ■

”Vi blev grundlurade”

– Han körde ett dubbelspel och vi blev grundlurade!

Det säger styrelsens ordförande om att Ole Petter Ottersen, avgående rektor för universitetet i Oslo, mörkat att han hellre vill leda Karolinska Institutet.

DET SOM HAR hänt är unikt i svensk universitetshistoria. En föreslagen rektorskandidat hoppar av efter det att styrelsen fattat beslut och lämnat in nomineringen till regeringen.

– Det råder ingen tvekan om att vi i rekryteringskommittén och i hörandeförsamlingen uppfattade att Ole Petter Ottersen ville bli rektor för Göteborgs universitet, säger styrelseordförande Cecilia Schelin Seidegård som av ren slump fick reda på att norrmannen, mer eller mindre i hemlighet, förde samtal med KI.

– Jag ringde statssekreteraren på Utbildningsdepartementet för att påskynda processen med nomineringen och blev då uppmanad att ta kontakt med Mikael Odenberg, KI:s styrelseordförande. Jag anade oråd. Senare samma dag bekräftade Odenberg styrelsens beslut att göra en snabbprocess med Ottersen. När jag fick reda på det blev jag väldigt förvånad.

– **DET FALLER PÅ** sin egen orimlighet att vi skulle skicka in en nominering om vi visste att han samtidigt var involverad i en annan rekryteringsprocess, säger Cecilia Schelin Seidegård, som inte heller har fått en förklaring till varför Ottersen inte hörde av sig förrän i slutet av januari.

Onsdagen den 25 januari ringde hon upprepade gånger till Ottersen innan hon slutligen fick tag på honom.

– Det var helt uppenbart att han undvek att tala med mig. Jag visste att han skulle vara på intervju inför KI:s hörandeförsamling på torsdagen och krävde besked om vilket lärosäte

Foto: JOHAN WINGEBORG

han föredrog. Men han ringde inte tillbaka på torsdagen heller. Allt för att vinna tid, insåg jag. Först på fredag eftermiddag ringde han mig och berättade att han föredrar KI. Redan långt innan hade jag tappat förtroendet för honom.

Det officiella meddelandet skickades sent på eftermiddagen söndagen den 29 januari. I detta mejl, ställt till styrelsen, skriver Ottersen att han drar sig ur eftersom ”... styrelsen inte längre har förtroende för

– **Det är en riktigt trist historia, säger Cecilia Schelin Seidegård som menar att den handlar om ett oärligt beteende från Ottersens sida.**

honom sedan han fört samtal med Karolinska Institutet”. Han påpekar att han hela tiden varit öppen med att han har talat med både GU och KI. ”Detta har varit känt i press och media, något som lätt kan dokumenteras. KI kontaktade mig först, i juli 2016. Jag informerade KI om att jag förde samtal med GU och jag informerade GU om jag samtalade med KI”. Ottersen anser inte att agerandet varit illojalt trots att samtalen med KI fortsatte efter jul.

– **DET VAR FÖRSTÅS** allmänt känt att han var aktuell för både GU och KI men när vi startade rekryteringen fanns det ingen process vid KI, den låg minst ett halvår fram i tiden. Att KI återupptog processen med snabbspår hade vi ingen aning om. Ottersen uttryckte en stark vilja att bli rektor vid GU.

Med hur säkra var ni egentligen på att han ville bli rektor för Göteborgs universitet?

– Det är klart att Ottersen nu vill ge en annan bild i media. Om vi hade vetat att han egentligen ville ha KI-jobbet hade han aldrig kommit i fråga. Vi blev grundlurade.

Hur kommenterar du kritiken om att processen borde ha gjorts om?

– Det hade inte ändrat någonting alls. Vi har hela tiden varit tydliga med att båda kandidaterna vi presenterade för hörandeförsamlingen var fullt tänkbara och dugliga som rektorer. Annars hade vi inte fört fram dem. Min bedömning är att hörandeförsamlingen stod bakom båda kandidaterna, det faktum ändras inte av att en av dem har ett bedrägligt beteende. Beslutet stod hela styrelsen bakom.

GU Journalen har mejlat frågor till Ottersen men han avböjer att kommentera.

ALLAN ERIKSSON

Den 1 juli ska den nya rektorn för Göteborgs universitet, Eva Wiberg, vara på plats. Förväntningarna och förhoppningarna om vad hon ska åstadkomma är mycket stora. Vi ställde två frågor till tio medarbetare och en student. **1.** Vilka egenskaper vill du se hos nya rektorn? **2.** Vilka frågor är viktigast att ta itu med?

Det här önskar vi av

Barbara Czarniawska
Professor i företagsekonomi (GRI).

- Rektor ska förstå, och visa i praktiken, att universitetet är en organisation som styrs kollegialt. Hon ska dessutom vara bra på att representera universitetet inför omvärlden och försvara det från illegitima krav.

- Att skydda universitetet från den sena versionen av new public management; att övertyga förvaltningen om att dess uppgift är att hjälpa lärare och forskare att göra sina jobb samt att begränsa den digitala byråkratien.

Att skydda universitetet från den sena versionen av new public management.

Mattias Goksör
Prefekt på inst. för fysik.

- Jag vill se en rektor som intresserar sig för kärnverksamheten, lyssnar in sig på alla nivåer och har en tydlig agenda som vi på institutionsnivå kan förhålla oss till. Det är viktigt att komma ihåg att forskning och undervisning utgör vår kärnverksamhet och att frågor som "Vad kan jag som chef göra för att du som forskare, lärare, eller administratör, ska kunna göra ditt jobb ännu bättre?" bör genomsyra alla chefers förhållningssätt.

- Bristande psykosocial arbetsmiljö, helt klart. Signaler kommer från alla håll i organisationen att något inte står rätt till. **Sedan önskar jag en distansering till NPM och att det kollegiala inflytandet utvecklades mer på bekostnad av linjeorganisationen.** En blandning av dessa tror jag är den bästa styrformen för vårt universitet.

Johan Öberg
Forskningsrådgivare på Konstnärliga fakulteten.

- I Rabelais *Gargantua* och *Pantagruel* minns Panurge en viss rektor Picatris, som lärde att de onda andarna (dualisterna?) förvisso fruktar blanka vapen. Herkules hade inte förmått att med sin påk göra intryck på dem. Men minst lika mycket räds de solen (kunskapen?). Vilka dualismer vaktas av oss, dagens dualister och smådjävlar? Konst och vetenskap? Verksamhet och stöd? Inkludering och kvalitet? Forskning och utbildning? Lite vårsol på allt det där, tack!

Vilka dualismer vaktas av oss, dagens dualister och smådjävlar?

Elias Eriksson
Professor i farmakologi.

- Trevlig och intelligent.

- Permanentandet av satsningen på strategiska forskningsområden innebär att GU för all framtid har hundratals miljoner kronor mindre per år än till exempel LU och KI att lägga på forskning. Och härutöver har gjorts gigantiska investeringar i Lund (MAX, EES) och Mälardalen (Sci Life) men inget motsvarande i Göteborg. Så till att **börja med bör en ny rektor bege sig till Rosenbad och påpeka det orimliga i den förda politiken.** Dessutom uppmanar jag till följande: Återinför kollegialt styre. Respektera fakulteternas särart. Mer fokus på kärnverksamheterna undervisning och forskning; mindre fokus på sådant som Almedalen, "vård av varumärke" och liknande. Försök inte styra forskningens inriktning från Vasaparken. Främja den universitetsinterna debatten bland annat genom att behålla GU Journalens fria ställning.

vår nya rektor ...

Kalevi Pessi

Docent i tillämpad informationsteknologi.

- Jag ser gärna att den nya rektorn är visionär och driver på utvecklingen av Göteborgs universitet till ett av Nordens främsta universitet. Förmåga att se nya möjligheter och våga satsa på växande områden av stor betydelse för samhället.

- Den viktigaste frågan är hur Göteborgs universitet ska ta en ledande position när det gäller samhällets digitalisering. Här finns många spännande utmaningar för forskning och utbildning och en stor möjlighet att bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Den viktigaste frågan är hur Göteborgs universitet ska ta en ledande position när det gäller samhällets digitalisering.

Joanna Giota

Professor i pedagogik.

- Är en stark ledare med visioner som gör tydliga prioriteringar och hanterar kritik. Är lyhörd, kommunicerar och för dialog internt och externt. Har integritet.

- Skapa förutsättningar för högkvalitativ forskning och undervisning i kompletta akademiska miljöer. Stödja forskningsinfrastrukturer, inklusive de utbildningsvetenskapliga, för innovativ och högkvalitativ forskning, forskarkarriär samt tvärvetenskapliga, nationella och internationella samarbeten. Främja jämställdhet, mångfald och hållbarhet.

Skapa förutsättningar för högkvalitativ forskning och undervisning i kompletta akademiska miljöer.

Kerstin Jacobsson

Professor i sociologi.

- Tilltro till den akademiska professionen och våra inomvetenskapliga normer och granskningssystem. **Mer kollegialt inflytande och mindre linjestyrt och management-tänk.** En rektor som brinner för forskningen och som underlättar för samarbeten mellan institutioner, lärosäten och internationellt.

- Fortsatt internationalisering av utbildning och forskning och främjande av rörlighet i akademien. Satsningar på meriteringstjänster för yngre forskare och på doktorander. Försvaret av forskardriven forskning och grundforskning och mindre upp-i-från-styrda "strategiska satsningar". Arbetsmiljöfrågorna viktiga, arbetsbelastningen för lektorer och den fysiska arbetsmiljön. Administrativa system som underlättar snarare än försvårar vardagen.

Ola Sigurdson

Professor i tros- och livsåskådningsvetenskap.

- Att vara visionär och med visionernas hjälp ta Göteborgs universitet ut ur Göteborgsbubblan. Lyssna noga på lärare och forskare direkt och inte bara längs linjen.

- **Återupprätta den kollegiala respekten. Stoppa avprofessionaliseringen av akademien.** Låt oss lärare och forskare få göra det vi faktiskt är utbildade att göra, nämligen undervisa och forska, utan att ständigt bedömas, mätas, utvärderas eller tvingas söka externa medel. Större basanslag - på riktigt!

...och här är våra råd

David Storek

Innovationsrådgivare på Forsknings- och innovationskontoret.

- En egenskap jag värdesätter högt är att hålla det man lovar ... och att vara vegetarian, förstås.

- För att GU ska bli en mer attraktiv arbetsplats för unga forskare vill jag tipsa om fenomenet "valley of death." När en ung forskare kommer till GU efter en postdok är hens enda karriärväg att hanka sig fram utan anställningstrygghet i 10-15 års tid. Många unga kvinnor släpper istället taget och försvinner till andra jobb. **En bra lösning vore att införa ett begränsat antal tydliga "tenure track positioner" för forskning som unga forskare kan konkurrera om.** Det borde även finnas en inbyggd kommunikationskanal med Forsknings- och innovationskontoret så att vi kan hjälpa dem med att nyttiggöra sin forskning i samhället.

Foto: VIOLETTA KOVACKA

Simon Ivarsson

Vice ordförande för Göteborgs universitets studentkårer.

- Jag tror det är viktigt att den nya rektorn är ödmjuk och väljer sin ledning med stor omsorg för att på bästa sätt förvalta och vidareutveckla GU. Jag tror även att en viktig egenskap hos rektor är lyhördhet kring verksamhetens önskemål, där givetvis även studenter inkluderas, men ändå en stark beslutsfattande förmåga.

- För studenterna är det av största vikt att en ny arbetsmiljööverenskommelse mellan GU och studentorganisationerna blir klar. Det har behövts under en längre tid, men arbetet har gått väldigt trögt. Det är högprioriterat att ta tag i detta direkt om det inte löst sig innan dess.

Helena Siesjö

Bibliotekschef på Humanistiska biblioteken.

- Framtidsvisioner och höga ambitioner. Förståelse för både forskningens och utbildningens villkor och att det ser olika ut inom olika ämnesområden. Att brinna för demokrati och samhällsfrågor.

- Framtidsutmaningarna i en föränderlig värld, både internationellt och lokalt i Göteborg. Hur tar vi oss dit och vad är Göteborgs universitets roll i detta?

Förståelse för både forskningens och utbildningens villkor...

Flera avhopp i sökandet efter ny rektor

1. April-juni 2016. Arbetet med att hitta en ny rektor inleds. Rekryteringsgruppen tar fram ett förslag till process och kravprofil. Beslut fattas om kravprofil och formerna för hörandeförsamlingen.

2. Juni-september 2016. Under denna period letar man efter lämpliga kandidater, genom annonsering, nominering och headhunting. Den ende internt nominerade kandidaten, **Per Cramér**, dekan på Handelshögskolan, drar sig tidigt under hösten ur processen på grund av ett formellt misstag.

3. Oktober-december 2016. Genomgång, intervjuer och gallring av de sökande. I slutet av november presenteras de tre huvudkandidaterna: Peter Aronsson från Linnéuniversitetet, Eva Wiberg från Lunds universitet och **Ole Petter Ottersen** från Universitetet i Oslo. **Peter Aronsson**

meddelar att han, av privata skäl, hoppar av, av. Den 15 december träffar hörandeförsamlingen de två kandidaterna och samma dag hålls omröstning, då det står klart att de flesta vill se norrmannen som rektor.

4. Den 10 januari 2017 fattar universitetsstyrelsen beslut om att föreslå Ola Petter Ottersen som rektor. Efter tre veckor meddelar norrmannen plötsligt att han inte längre är intresserad eftersom han är med i rekryteringsprocessen till rektorstjänsten på Karolinska Institutet. Vid ett extrainkallat möte, den 30 januari 2017, fattar universitetsstyrelsen beslut om att dra tillbaka förslaget till regeringen om att föreslå Ottersen som rektor.

5. Vid samma möte, den 30 januari, går frågan vidare till den andra slutkandidaten, Eva Wiberg. Några dagar senare accepterar hon uppdraget som rektor och styrelsen föreslår henne till regeringen.

Foto: TORSTEN ARPI

Annika Bergviken Rensfeldt

proprefekt och lektor i pedagogik med inriktning mot lärande och IT.

Vad betyder det för dig att vara Utbildningsvetenskapliga fakultetens första excellenta lärare?

- Det är förstås ett erkännande av mina undervisnings- och forskningsmeriter inom högre utbildning. Men det viktigaste är att den här satsningen gör så att undervisningsfrågor och universitetslärares insatser kommer i fokus.

Wilken fråga är viktigast för den pedagogiska akademien?

- Hur balansgången och kopplingen mellan forskning och undervisning bör se ut, det man internationellt brukar kalla the teaching-research nexus. Gärna sett i ljuset av omvärldens studentprotester som även handlar om sänkt undervisningskvalitet och förändrade villkor för högre utbildning.

Vad är bra/dåligt med modern teknik i undervisningen?

- Användning av teknik är bra om den är väl motiverad, någorlunda fungerande och stabil, eller erbjuder något som annars inte vore möjligt. För att

till exempel bedriva nätbaserad undervisning, med villkoret att deltagarna finns geografiskt och tidsmässigt skilda åt, bör man åtminstone bygga in det som campusutbildningen har, som tillgång till administrativt och pedagogiskt stöd, bibliotekstjänster, socialt utbyte, men också tillgång till forskningsmiljöer och nätverk. Att skapa den här typen av resurser och aktiviteter som tillgängliggör undervisningen för fler och på fler sätt, är förstås bra men det kräver också kunskap och ekonomiska resurser.

Har du några undervisningsknep att dela med dig av?

- Den lärare som identifierat vad studenterna vanligtvis har svårt att greppa inom det egna kunskapsområdet och kan omsätta det i sin undervisning kommer antagligen att lyckas ganska bra. Likaså den som hittar en bra balans mellan det på förhand planerade och samtidigt kan fånga upp det oväntade och lärorika i sin undervisning. Men det är inte knep utan snarare argument från forskning.

UTNÄMNINGAR

Två nya excellenta lärare vid Humanistiska fakulteten

Pia Köhlmyr, universitetslektor i engelska, heter den ena excellenta läraren. Hon undervisar huvudsakligen inom lärarutbildningen. För henne är det viktigt att skapa ett klassrumsklimat där studenterna vill och vågar vara aktiva.

- Grammatik, språkfärdighet och språkinläring är mina specialiteter. Inom just dessa områden är det väldigt tacksamt att arbeta varierat eftersom det ju i mångt och mycket handlar om att träna sitt skapande, att bygga en text innehållsligt och språkligt och att utveckla språket kreativt.

Den andra excellenta läraren är **Ingrid Lindell**, viceprefekt och universitetslektor i litteraturvetenskap. Hon undervisar blivande gymnasie- och högstadielärare i litteraturdidaktik och har engagerat sig i frågor kring undervisning och lärande i hela sitt yrkesliv.

- Att få erkännandet "excellent lärare" betyder mycket. Men jag kanske hellre hade velat få titeln "professionell pedagog". En del tänker sig att bara för att man arbetat inom utbildning i femton år så är man skicklig. Det är inte sant, du måste också kunna visa på reflektion och utveckling.

- Att få erkännandet "excellent lärare" betyder mycket. Men jag kanske hellre hade velat få titeln "professionell pedagog". En del tänker sig att bara för att man arbetat inom utbildning i femton år så är man skicklig. Det är inte sant, du måste också kunna visa på reflektion och utveckling.

Foto: JOHAN WINGBORG

...frågor till **ANETTE SKÄRNER**, universitetslektor i socialt arbete, som höll talet till alla 69 medarbetare som i år får ta emot utmärkelsen "För nit och redlighet i rikets tjänst".

Ett öppet akademiskt rum

Vad valde du för gåva?

- Herrklockan, den är snyggast. Jag har ingen klocka och när jag föreläser är det praktiskt att ha en klocka istället för att plocka fram mobilen.

Hur känns det att ha jobbat i 30 år?

- Jag har hela tiden varit vid institutionen för socialt arbete. Många undrar hur man kan stanna så länge på samma arbetsplats. Men akademien erbjuder både omväxling, utveckling och nya utmaningar. Universitetet är på det sättet en fantastisk arbetsplats.

Vad betyder den här dagen för dig?

- Det är roligt att uppskattas. Det finns något gott i traditioner, särskilt i dessa tider när allt ska gå så snabbt och där alternativa sanningar florerar i det offentliga samtalet. Man kan se nit och redlighet som en garant för integritet och valid kunskap som tillåter en öppen och kritisk reflexion som vidgar våra horisonter.

ALLAN ERIKSSON

Hon startade GU:s första MOOC

Vill du veta vad extracellulära vesiklar är för något? Då kan du gå en MOOC – en gratis online-kurs öppen för alla.

Kursledare är Cecilia Lässer. Hon har tagit hjälp av tjugo forskare från hela världen för att lära ut grundläggande kunskaper om dessa budbärare mellan olika celler.

Text: EVA LUNDGREN Foto: JOHAN WINGBORG

DET VAR FÖR två år sedan som Göteborgs universitet bestämde sig för att avstå från att satsa på så kallade MOOC:er, nätkurser öppna för vem som helst.

Men det har inte hindrat Cecilia Lässer, forskare vid Krefthing Research Centre vid Sahlgrenska akademien. I höstas startade hon en

kurs på plattformen Coursera.

- Kursen handlar om extracellulära vesiklar, främst om exosomer, den grupp vesiklar som forskarna är mest intresserad av. De upptäcktes redan på 1980-talet men först på senare år har de börjat bli ordentligt uppmärksammade. För tio år sedan publicerades kanske 50 artiklar om

året om exosomer, idag är de uppe i över 600.

Alla kroppens celler frisätter exosomer och de finns i alla kroppsvätskor, som blod, saliv och bröstmjölk. De kan förmedla en mängd olika biologiska signaler men deras funktion i kroppen är fortfarande delvis okänd.

- Hittills har 2 846 personer anmält sig.

- Men förhoppningarna är stora om att de ska kunna användas som biomarkörer. Kanske skulle man till och med kunna ladda exosomerna med läkemedel för att få igång immunsystemet eller döda tumörceller.

TROTS ATT extracellulära vesiklar är ett hett område ingår det varken i läkar- eller biologutbildningarna och finns knappt ens på medicinska doktorandkurser. Den nyfikne kan förstås lära sig mer på konferenser och kurser men Cecilia Lässer tyckte att det borde gå att göra mer.

Med stöd av bland andra professor Jan Lötvall, tidigare ordförande för the International Society for Extracellular Vesicles, ISEV, beslöt hon därför sommaren 2015 att etablera en grundkurs om extracellulära vesiklar.

- Vi tog kontakt med vår samarbetspartner University of California Irvine som redan hade ett samarbete med Coursera, den kanske mest kända plattformen för öppna nätkurser, så kallades MOOC:er. Sedan skrev vi, tillsammans med ISEV, en handlingsplan.

Bland annat kontaktade Cecilia Lässer tjugo internationella experter inom olika områden som rör extracellulära vesiklar.

-SÅ VITT JAG VET är det unikt att ha med så många experter på en MOOC. I mitt arbete har bland annat ingått att kolla så att alla väsentliga delar finns med i alla föreläsningar samtidigt som de olika forskarna inte upprepar vad någon annan redan har sagt. Ganska mycket möda har dessutom gått åt till att kolla rät-

tigheterna till alla bilder som ingår.

Kursen består av fem moduler om vardera cirka 2 timmar, uppdela i kortare avsnitt som avslutas med en quiz. Studenterna kan välja att läsa hela kursen eller bara de delar som intresserar dem.

- ÄVEN OM KURSEN är öppen för vem som helst måste man nog ha grundläggande kunskaper i biologi för att hänga med, förklarar Cecilia Lässer. Kursen är helt gratis men vill man ha ett certifikat måste man dels klara av alla quiz, dels betala en mindre summa.

Studenterna verkar genomgående nöjda.

- Hittills har 2 846 personer anmält sig. De flesta kommer från Europa och Nordamerika men vi har studenter från världens alla hörn. Kursen har fått betyget 4,7 på en femgradig skala, och det är ju inte så illa.

TANKEN ÄR DOCK inte att MOOC:en ska ersätta kurser på andra lärosäten, betonar Cecilia Lässer.

- Jag tror att MOOC:er passar bra för att ge grundläggande kunskaper inom något område. Men självklart behövs andra undervisningsformer också. ■

Så vitt jag vet är det unikt att ha med så många experter på en MOOC.

CECILIA LÄSSER

Cecilias MOOC-tips

1 Dela upp föreläsningarna så mycket som möjligt. Istället för en halvtimmis föreläsningvideo, gör tre delar på 10 minuter.

2 Bryt upp föreläsningarna med flervalsfrågor som studenterna måste svara på för att komma vidare.

3 Avsluta gärna varje kursdel med ett quiz. På så sätt får studenterna veta om de kan tillräckligt för att gå vidare eller om de först måste gå tillbaka och repetera.

Kursen om extracellulära vesiklar

Kursen Basics of Extracellular Vesicles

är en så kallad MOOC, (Massive Open Online Course) och ges på undervisningsplattformen Coursera. Kursen innebär ett samarbete mellan International Society for Extracellular Vesicles, Göteborgs universitet, University of California Irvine samt Pohang University of Science and Technology. Kursen finns här: www.coursera.org/learn/extracellular-vesicles.

Varifrån kommer studenterna?

I procent

Europa

Nordamerika

Asien

Sydamerika

Afrika

Oceanien

AQUA-RAPPORT

Gott betyg till administrationen

– En bra rapport som visar att det inslagna spåret *GU förnyas* fungerar väl, men som också ger nya infallsvinklar.

Så kommenterar universitetetsdirektör Jörgen Tholin den utredning om universitetets administration, AQUA 16, som blev klar strax före nyår.

ATT FORSKNING och utbildning måste utredas är självklart.

– Men även administrationen behöver ses över, påpekar Jörgen Tholin. Det har vi tidigare gjort genom exempelvis audits och administrativa dialoger. Den här gången var det dags att undersöka hur andra ser på oss.

I våras tillsattes därför en extern bedömargrupp med två svenska och tre internationella ledamöter. De har tagit del av den enkät om administrationen som skickades till fakulteter och institutioner i mars förra året, samt av de intervjuer som genomförts med olika fokusgrupper. Under tre dagar i oktober intervjuade de dessutom ett sjuttio-tal medarbetare på alla nivåer.

– Att utreda administrationen på ett lärosäte på ett så grundläggande sätt, med en internationell panel, är så vitt jag vet unikt i landet, förklarar Ann Fust, rådsdirektör på Vetenskapsrådet och ordförande för bedömargruppen.

Hon menar att *GU* bör följa *GU förnyas* och påpekar att hon bland annat överraskades över att IT och kommunikation fungerar så bra.

– Det är annars sådant som de anställda brukar ha synpunkter på. Däremot behöver *GU* arbeta vidare

med HR-området, något som också är på gång. Många gör ett väldigt gott arbete men bedömargruppen efterfrågar bland annat ökad tydlighet om vem som gör vad samt en strategisk plan för administrationen.

Dialogen mellan gemensam förvaltning, fakultet och institution behöver också bli bättre. Ett steg i rätt riktning är att istället för att tala om ”de tre nivåerna”, som ger intryck av att det handlar om en hierarki, använda det mer neutrala ”domäner”.

– VI HAR REDAN påbörjat arbetet med att låta administratörer från olika delar av *GU* träffas, påpekar Jörgen Tholin. Bland annat har vi numera administrativa informationsmöten varje månad och längre utvecklingsmöten ett par gånger per termin. Men det finns förstås mer att göra. Exempelvis skulle man kunna låta de medarbetare på Gemensamma förvaltningen som arbetar mot några institutioner också ibland fysiskt sitta ute på dessa för att få en bättre verksamhetsförståelse.

Rapporten tar också upp frågan om balansen mellan central administration och möjlighet till lokala lösningar.

– Det handlar inte om att alla måste göra på samma sätt men om att hitta ett gemensamt ramverk, påpekar Ann Fust. Större enhetlighet ökar effektiviteten vilket innebär att medel frigörs för annat.

Ett problem som rapporten tar upp är förhållandet mellan myndighetsutövning och stöd.

– Vi ska upprätthålla lagar och förordningar men göra det på ett så-

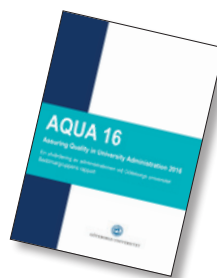

Foto: JOHAN WINGBORG

Vi har redan påbörjat arbetet med att låta administratörer från olika delar av *GU* träffas.

JÖRGEN THOLIN

dant vis att forskning och utbildning kan utföras på bästa möjliga sätt. Det framställs ibland som en motsättning men är egentligen två sidor av samma mynt, menar Jörgen Tholin.

Patrik Ström, prefekt på företags-ekonomiska institutionen, betonar att ambitionen med *GU förnyas* är god.

– DEN HAR LETT till ökad professionalisering och större tydlighet på institutionerna. Men det är viktigt att de rekommendationer som utvärderarna föreslår inte leder till ökad centralisering utan att kompetensen får finnas på institutionerna, som förstår verksamheten. Och eventuella nya förslag måste förankras så att de inte bara blir en administrativ produkt.

Jörgen Tholin påpekar att rapporten i huvudsak ger administrationen vid *GU* ett gott betyg.

– Men den här utredningen har gett oss en buffé med förslag på hur vi kan bli ännu bättre. Under våren kommer vi att diskutera vidare med målet är så snart som möjligt ta fram en plan för framtiden. ■

EVA LUNDGREN & ALLAN ERIKSSON

Vad är syftet med AQUA 16?

Syftet med AQUA 16 är att ta fram förslag på hur administrationen bäst kan stödja universitetets forskning, utbildning och samverkan.

Bland annat har en bedömargrupp intervjuat ett sjuttio-tal medarbetare på alla nivåer. Gruppen bestod av ordförande Ann Fust, rådsdirektör på Vetenskapsrådet, Cecile Chicoye, universitetsdirektör på Toulouse 1 Capitole, Esa Hämäläinen, universitetsdirektör på Helsingfors universitet, Anders Söderholm, rektor på Mittuniversitetet samt Liz Winders, universitetsdirektör på Sheffield Hallam-universitetet.

Fältstationerna måste profileras

Foto: JOHAN WINGBORG

– I samarbete med intresserade parter kan Göteborgs universitet bli ett internationellt fyrhorn inom marin forskning.

Det förklarade Axel Wenblad när han den 15 februari presenterade 11 förslag på hur forskningsstationerna Kristineberg och Tjärnö kan utvecklas.

DET VAR I AUGUSTI förra året som rektor gav Fiskeriverkets tidigare generaldirektör Axel Wenblad i uppdrag att utreda GU:s forskningsstationer. Skälet var att en tidigare rapport föreslagit att en av stationerna läggs ner.

Den 15 februari presenterade han sitt förslag vid ett öppet möte på Wallenberg Konferenscentrum.

– **NÄR SLC** (Sven Lovén centrum för marin infrastruktur) bildades 2008, fanns goda skäl att skapa en gemensam forskningsinfrastruktur på fakultetsnivå. Men när det nu finns en marin institution är det logiskt att infrastrukturen förs dit och att de båda forskningsstationerna får möjlighet att profilera sig.

Under sitt utredningsarbete har Axel Wenblad fört samtal med flera möjliga externa intressenter. Det har lett till en avsiktsförklaring mellan Kristineberg och fyra parter: IVL

Svenska Miljöinstitutet, RISE Research Institutes of Sweden, KTH och Chalmers.

– Det är viktigt att de externa parterna deltar i samarbetet på lika villkor som GU och har samma möjlighet till inflytande. Därför bör en gemensam organisation skapas. Kanske kan det så småningom utvecklas till ett konsortium, förslagsvis ”Kristineberg center for research and innovation”. Det skulle i så fall bli unikt i Europa.

OCKSÅ LYSEKILS KOMMUN är mycket intresserad av den marina sektorn och har redan en handläggare för marin näringslivsutveckling på plats i Kristineberg, berättar Axel Wenblad.

– Det handlar bland annat om att utveckla testbäddar, något som också ligger i linje med tankarna i den nya forskningspropositionen.

Samtidigt är Strömstads och

Tanums kommuner samt Kosterhavets nationalpark villiga att utveckla ett samarbete med Tjärnö.

Även det nya fartyget Skagerak ska ses som en forskningsstation, menade Axel Wenblad.

– Den årliga driftskostnaden beräknas ligga någonstans runt 18 miljoner kronor, exklusive bränsle. Det låter mycket men är helt normalt för ett fartyg i toppklass. Men det gäller att ligga i för att hitta fler användare så att det inte blir kvar i hamn.

Idag har SLC ett upparbetat underskott på 16 miljoner kronor.

Foto: PRIVAT

Det handlar bland annat om att utveckla testbäddar.

AXEL WENBLAD

– **REKTOR OCH STYRELSE** måste gemensamt finna lösningar, både på underskottet och när det gäller finansiering av fartyget. Min förhoppning är att den nya organisationen finns på plats innan rektor slutar den 30 juni och att finansieringen är löst till den 1 januari 2018. Jag hyser stor tillförsikt inför att GU och Västskusten kommer att kunna sättas på den internationella marina forskningskartan. Det gäller bara att visa stark vilja, ha förmåga att tänka nytt samt att hålla blicken fast vid horisonten när det blåser.

EVA LUNDGREN

Tillämpad IT krymper

När Chalmers i vår gör en omorganisation försvinner cirka hälften av de anställda från institutionen för tillämpad IT.

På ytan en stor förändring, men bara till det bättre, enligt ledning och personal.

DET ÄR EN konsekvens av en större omorganisation som Chalmers nu genomför och som ska vara klar redan den 1 maj. Den innebär att hela avdelningen för interaktionsdesign, där både anställda från GU och Chalmers ingår, flyttas över till institutionen för data- och informationsteknik, som är en gemensam institution mellan GU och Chalmers. Dessutom förs avdelningen för fackspråk och kommunikation samt avdelningen för ingenjörsutbildningsvetenskap in under Chalmers bibliotek. Båda dessa har enbart Chalmersanställd personal.

Totalt får ett 70-tal anställda en annan organisatorisk hemvist.

- Det är inte världens katastrof, säger dekan Jan Smith. Utifrån personalens perspektiv är det en relativt liten förändring. De kommer att sitta kvar på samma plats som idag och dessutom tillhörde de data- och informationsteknik för fem år sedan.

BESLUTET INNEBÄR vidare att masterprogrammet *Game design and technology* läggs över på institutionen för data- och informationsteknik. Det gäller även forskarutbildningsämnet interaktionsdesign.

Enligt Jan Smith handlar det om utbildningar som uteslutande har legat på Chalmers.

- Vi hade inget val. Vissa delar som varit dominerande av Chalmers, med undantag av interaktionsdesign, har varit främmande fåglar på enheten eftersom de inte riktigt passar in i kärnan av tillämpad informationsteknologi.

En utmaning är hur samarbetet med Chalmers ska utvecklas. Men

Foto: PETERLARSSON

Institutionen för tillämpad IT ligger på Lindholmen.

Jan Smith ser inte att det finns några administrativa hinder.

- Vi måste jobba stenhårt så att det blir ett nära samarbete. Det blir lätt väggar runt en institution men det måste vi försöka undvika.

Samma bedömning gör Fredrika Lagergren Wahlin, prefekt på institutionen för tillämpad IT.

- All förändring är inte dålig. När Chalmers lämnar oss kan vi koncentrera oss på att jobba inåt GU och med att renodla vårt uppdrag. Samarbetet med Chalmers kommer förstås att fortsätta men under andra former.

Universitetslektor Kalevi Pessi menar att förändringen innebär en mer renodlad ämnesmässig profilering mot informationsteknologins roll och användning i samhällets digitalisering.

- Vi har under flera år byggt upp en stark forskningskompetens inom området och är idag ledande i Sverige med flera internationellt erkända forskare och har byggt upp ett centrum för digital innovation. Även om antalet personer på institutionen minskar är kompetensnivån mycket hög om man ser till andelen docenter och professorer.

ORGANISATIONSFÖRÄNDRINGEN har inte heller orsakat någon oro bland personalen, bedömer Kalevi Pessi.

- Det finns snarare en positiv anda. Vi ser fram emot att jobba ännu mer med andra enheter inom GU inom samhällets digitalisering. Det är ju ett i högsta grad tvärvetenskapligt fenomen.

Utifrån personalens perspektiv är det en relativt liten förändring.

JAN SMITH

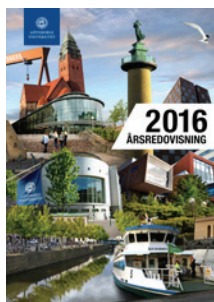

ALLAN ERIKSSON

20

MARS SISTA
ANSÖKNINGSDAGVEM BLIR
PROREKTOR?

REKRYTERING. Nu startar jakten efter en prorektor. Enligt kravprofilen och annonsen ska den blivande prorektorn ha "en komplementär profil till universitetets nya rektor". Rekryteringen av prorektor är i stort sett samma som för rektor. Det gäller även mandatperioden, där uppdraget för nuvarande prorektor, Helena Lindholm, löper ut samtidigt som rektors, den 30 juni 2017. Sista dag för ansökan och nomineringar är den 20 mars. Hörandeförsamlingen röstar om kandidaten/kandidaterna i maj. Läs mer: <http://medarbetarportalen.gu.se/>.

DETTA HÄNDE
UNDER 2016

ÅRSREDOVISNING. Nu är den här. Årsredovisningen för 2016, en sammanfattning av året som gått. UGOT Challenges drog igång med sex centrum om globala samhällsutmaningar och Wallenbergcentrum för molekylär och translationell medicin startade tack vare en gigantisk donation. GU tog fram en ny handlingsplan för breddad rekrytering. I samarbete med hjälporganisationen

Jamiya arrangerade universitetet kurser för syriska flyktingar i Amman. GU var först ut i Universitetssverige med att erbjuda praktikplatser åt nyanlända akademiker med flyktningbakgrund. Totalt 37 flyktingar fick en praktikplats.

ÖVERKLAGAR DOM

JURIDIK. En enig tingsrätt dömde professor **Christina Thomsen Thörnqvist**, före detta

prefekt på institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, till dagsböter för att ha efterforskat GP:s källor. Tingsrätten menar att hon har brutit mot yttrandefrihetsgrundlagens efterforskningsförbud men påpekar samtidigt att det finns förmildrande omständigheter.

Enligt domen är e-postkorrespondensen kulmen på en mycket svår arbetssituation och att det är förståeligt att hon har varit upprörd och känt sig utsatt. Påföljden blev 30 dagsböter, vilket är lägsta möjliga antal.

Enligt TT överklagar nu Thörnqvist domen eftersom hon inte anser sig ha agerat som representant för GU utan som privatperson. Därmed skulle hon inte heller omfattas av den så kallade personkrets som krävs för brott av den här typen.

Enligt grundlagen är det inte tillåtet för myndighetspersoner att efterforska källor.

DAGS FÖR
ADMINISTRATIVT
PRIS

ANSÖKNING. Sista dag att söka Göteborgs universitets pris för administrativ kvalitetsutveckling är 6 mars 2017. Både enskilda personer och grupper som har genomfört ett administrativt förbättringsarbete av innovativ ka-

raktär kan söka. Ansökan ska innehålla en beskrivning av förbättringsarbetet vad gäller bakgrund, åtgärder, resultat och uppföljning enligt särskilt formulär. Priset består av ett resebidrag till berörd institution/motsvarande på 15 000 kronor per person eller max 50 000 kronor.

DEKANVAL PÅ
SAHLGRENSKA
AKADEMIN

AKADEMI. Agneta Holmäng, professor i laborativ medicin, och Christina Jern, professor i neurologi, är de två kandidater som återstår i dekanvalet vid Sahlgrenska akademien.

Agneta Holmäng, prefekt vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, vill stärka det kollegiala styret, försöka överbygga motsätt-

ningar mellan olika delar av fakulteten, öka den externa finansieringen exempelvis genom centrumbildningar och fundraising, samt slå vakt om institutionernas autonomi.

Christina Jern är vicedekan för ALF-frågor samt överläkare på Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Hon vill skapa en modern akademi genom bättre återväxt av forskargrupsledare, fördjupad samverkan, fri forskning, forskningsanknuten utbildning och en kultur präglad av tillit och respekt.

69 MILJONER

EKONOMI. Så stort blev GU:s överskott under 2016. Det blev 59 miljoner kronor bättre än prognos och GU hade vid årets slut ett sammanlagt kapital på nästan 1,2 miljarder kronor.

Foto: JOHAN WINNBERG

WALLENBERGCENTRUM INVIGT

SEMINARIUM. Tisdagen den 7 februari arrangerade Sahlgrenska akademien ett invigningsseminarium för Wallenbergcentrum för molekylär och translationell medicin. Centrumet innebär ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Västra Götalandsregionen och AstraZeneca med Knut och Alice Wallenbergs stiftelse som huvudfinansier. Det ingår dess-

utom i en nationell satsning som ska stärka Sveriges position inom livsvetenskaperna.

Centrumet kommer att fokusera på forskning inom metaboliska och degenerativa sjukdomar, neurovetenskap, inflammation samt cancer. Men tanken är att också samarbeta med liknande centrum i Lund, Linköping och Umeå samt med SciLifeLab i Stockholm/Uppsala.

Med partikel- mätare runt jorden

– Om man tar ett foto på kvällen i Ouagadougou får man en bild som ser ut som om det snöar. Det beror på att luften är så full av partiklar, som reflekterar blixtljuset, att fotot blir fullt av små vita prickar. Det berättar **Johan Boman**. Han är professor i atmosfärvetenskap och forskar om stadsluft i bland annat Afrika. →

Text: EVA LUNDGREN Foto: JOHAN WINGBORG

Stora partiklar klarar kroppen av men de riktigt små fastnar i lungorna.

J

– **JAG ÄR EN** föreningsmänniska, är bland det första Johan Boman förklarar när vi träffas i Kemihuset på Chalmersområdet. Bland annat är han ledamot i Chalmers fakultetsklubb, i en egnahemsförening samt i hembygdsföreningar både i Göteborg och i Malung, som delar av hans släkt kommer ifrån. Dessutom är han ofta med och arrangerar vetenskapliga konferenser, senast i somras då han hade huvudansvaret för Europeiska EXRS-konferensen i Göteborg.

– Dessutom älskar jag djur, särskilt fåglar, förklarar han, och berättar att han byggt en voljär intill sitt hus, som ligger på Tångudden, alldeles intill nedlagda KA4. Voljären är cirka 10 kvadratmeter och bebos av 12 tjtarrande nymfparakiter, en fågelart han levtt tillsammans med i närmare 40 år.

– Orsaken till jag började studera just i Göteborg är mitt engagemang för miljön, fortsätter han. Det var nämligen bara här det gick att läsa miljöfysik.

Men Johan Boman är miljöintresserad också på ett väldigt konkret sätt.

VARJE MORGON inleder han exempelvis med en promenad från Tångudden till jobbet på sin institution. Raka vägen tar det cirka en och en halv timme men ofta går han en omväg för att få syn på något oväntat. Fram och tillbaka blir det cirka 2 mil om dagen.

– Att promenera är mitt sätt att träna. Jag går överallt, inte minst när jag är på resa någonstans ute i världen.

Och reser gör han ofta, inte minst i Afrika. Sedan tio år tillbaka leder nämligen Johan Boman gruppen för atmosfärvetenskap vid institutionen för kemi och molekylärbiologi. Det innebär bland annat forskning om stadsluft, i första hand i låg- och medelinkomstländer. Forskningen görs genom Göteborgs luft- och klimatcentrum i samarbete med samhällsvetare, främst vid institutionen för globala studier, och forskare i de olika länderna.

Ouagadougou, Burkina Fasos huvudstad, är en av de snabbast växande städerna i världen: År 2020 beräknas befolkningen ha ökat från dagens 2 miljoner invånare till kanske 3,4 miljoner. Och redan nu står luftföroreningar för cirka 20 procent av alla dödsfall.

– Ouagadougou är den enda stad där jag bokstavligen smakat på luften; den känns som metall i munnen, förklarar Johan Boman. Den dåliga luften beror på de skraltiga mopederna, dåligt bränsle och de dammiga vägarna, men också på att de flesta hushåll lagar mat över öppen eld och att sopor ofta används som bränsle.

På sitt bord har han tagit fram ett avlångt föremål

Johan Boman mäter antalet partiklar i stadsluft i främst låg- och medelinkomstländer. Bilderna är från Ouagadougou.

Foto: PRIVAT

som ser ut ungefär som en tjock penna. Det är en portabel partikelsamlare och sådana har Johan Boman använt runt om i världens alla hörn; förutom i Burkina Faso också i Kina, Indien, Egypten, Kenya, Kamerun, Bangladesh, Vietnam och på Jamaica.

– **DEN HÄR LILLA** apparaten kostar kanske inte mer än en tusenlapp men är säker och lätt att använda. Det finns förstås bättre och mer komplicerad utrustning men eftersom vi forskar i områden där det ofta inte finns några data alls, är det viktigt att billigt, snabbt och enkelt kunna göra undersökningar, alltid i nära

”Tycker om att engagera mig vilket kan vara på gott och ont.”

Namn: Johan Boman

Yrke: Professor i atmosfärsvetenskap, leder den atmosfärsvetenskapliga gruppen vid institutionen för kemi och molekylärbioologi, föreläsare vid Göteborgs miljövetenskapliga centrum, ledamot av nätverket Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Develop-

ment, Västra Götaland.

Bor: Tångudden.

Familj: Fru och två vuxna söner.

Husdjur: 12 nymfparakiter.

Senast lästa bok: *The Messenger* av Daniel Silva, håller nu på med *Skinnarebygd* utgiven av Malungshembygd förenings.

Senaste film: *Vild-Hasse* – korvarnas kung.

Favoritmaträtt: Latmanslax (hel lax långsamt tillagad i ugn vid låg temperatur).

Bästa/sämsta sida: Tycker om att engagera mig, vilket kan vara på gott och ont.

samarbete med landets egna forskare. Vi hade aldrig kunnat genomföra så många studier runt om i världen om vi inte hade haft enkla instrument.

PARTIKLAR I LUFTEN mäts i PM, particulate matter. Större partiklar, som pollen, är vi anpassade för att klara av, de stannar snällt i de övre luftvägarna. De partiklar vi bör oroa oss för är de riktigt små, mindre än 2,5 mikrometer. Dem riskerar vi att dra ner i lungorna.

- Det är svårt att exakt fastställa vad som händer med alla partiklar vi släpper ut, förklarar Johan Boman. På Grönland finns exempelvis svavel och

koppar bevarat i isen som kommer från flera hundra års malmbrytning i Falu koppargruva. Eftersom vinden blåser mot öster har partiklarna åkt runt större delen av Nordpolen innan de hamnat där.

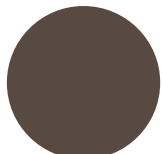
Partiklar blandar sig också med varandra, bildar nya föreningar och ändrar egenskaper på ett oförutsägbart sätt. Bland annat påverkar våra föroreningar den naturliga isbildningen i atmosfären.

- De moln vi människor är med och skapar blir visserligen fler men vattendropparna blir i gengäld inte tillräckligt stora för att leda till regn. Att molnen hindrar solen från att tränga fram samtidigt som de

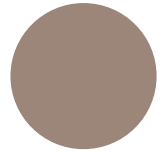

Så smutsig är luften

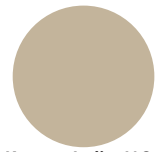
Partiklar mindre än 2,5 mikrometer, mätt i $\mu\text{g}/\text{cm}^3$ (gränsen för hälsoproblem är $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ under 24 timmar, enligt WHO).

Ouagadougou, Burkina Faso: 164

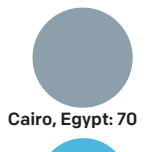
Nairobi, Kenya: 149

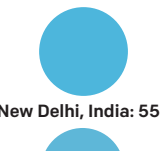
Kanpur, India: 140

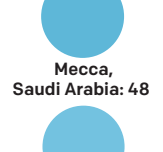
Beijing, China: 70

Cairo, Egypt: 70

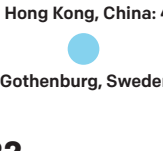
New Delhi, India: 55

Mecca, Saudi Arabia: 48

Ta'if, Saudi Arabia: 47

Hong Kong, China: 46

Gothenburg, Sweden:

inte ger något vatten, riskerar att få katastrofala följder för jordbruket.

Olika kulturer har skilda sätt att se på miljöproblemen, berättar Johan Boman.

- Bland annat arbetar vår grupp i ett projekt på Gangesslätten. Indien är ett av de länder i världen med mest luftföroreningar. Men de myndigheter vi möter verkar tro att saker och ting nog ordnar sig av sig självt.

ETT ANNAT VÄLDIGT förorenat land är Kina.

- Där är vi engagerade i ett projekt om luften i Beijing som är så dålig att många drar sig för att flytta dit och för att arbeta där. Vi ska jämföra smoggen inåt land med luften i Hongkong, som också är förfärligt förorenad. Men kineserna är medvetna om problemen och satsar enormt på att ersätta kol och olja med exempelvis vindkraft, där de redan är världsledande. Men trots att Asien förstås är spännande är jag nog mest intresserad av Afrika. Befolkningsutvecklingen går snabbt, inom en inte alltför avlägsen framtid kommer där att finnas lika många människor som i Asien. Det innebär att afrikaner kommer att kunna påverka världens utveckling på ett helt nytt sätt.

Johan Bomans miljöintresse handlar dock om mer än om föroreningar. På sina många resor försöker han få tid att också prata med människor och uppleva natur och kultur.

- Eftersom vi jobbar så nära våra kollegor i andra

länder är det lätt att få nya vänner. I Kenya har jag fått vara med på safarier där jag kommit riktigt nära "the big five": buffel, lejon, leopard, elefant och noshörning. Och när vi var i Kingston på Jamaica och satte upp en mätstation inom ett område där man destillerade rom blev vi bjudna på en guidad tur där chefsromblandaren förklarade hur det går till att få fram en riktigt god romsmak.

Men miljöintresset innebär också att Johan Boman engagerat sig för sin familjs historia i Dalarna.

- Varje sommar åker jag till släktens gamla stuga utanför Malung. Det är "all exclusive", alltså varken rinnande vatten, el eller mobiltäckning. Jag har hittat gamla fotografier på familj och vänner som jag försöker identifiera, samt på platser, som jag letar upp för att fotografera på nytt. Av detta gör jag en fotobok där jag jämför olika tider, människor och miljöer, hur byggnader förändrats och hur små buskar vuxit upp till träd. Böckerna blir en sorts bygdehistoria för släkt och vänner.

NÄR HAN TRÄFFAR bekanta i Dalarna förs samtalet ibland på Malungsmål.

- Vi kan samlas några vänner och sitta och prata en stund. Ibland händer det att en kompis, som kommer från någon helt annanstans än Dalarna, börjar se ut som ett frågetecken. Då vet jag att det har hänt igen, vi har börjat tala Malungsmål utan att tänka på det. Och då inser jag att man kan vara flerspråkig, också om man bara talar svenska. ■

FOKUS

24 BÖRJA MED
IT-RONDER

25 TEKNIKENS
VARDAGS-
HJÄLTAR

26 TEKNIKVÅRD
TILL ALLA

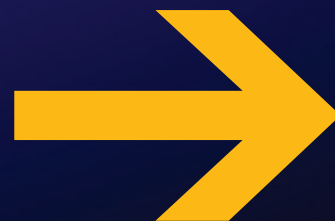
27 TIPS NÄR DATORN
KRÄNGLAR

**DIGITAL
STRESS**

Mejlen plingar, mobilen ringer och av någon anledning har skrivaren slutat printa ut. Så kan början på en vanlig arbetsdag se ut.

– Den nya tekniken ger oss fantastiska möjligheter. Men baksidan kan vara osäkerhet, stress och gränslöst arbete. Det förklarar Sara Thomée, psykolog och forskare, som anser att den digitala arbetsmiljön måste börja tas på allvar.

Börja med IT-skyddsronder!

CIRKA 20 PROCENT av alla förvärvsarbetande svenskar sitter hela dagarna vid en dator. Men trots att IT varit en del av allt fler människors vardag i ett kvarts sekel är digital arbetsmiljö något vi ännu inte riktigt pratar om. Det menar Sara Thomée, psykolog och forskare vid Arbets- och miljömedicin.

- Inte minst administratörer kan mycket väl ha Word, Excel, Ladok, Time-Edit, e-post samt ytterligare några system på gång samtidigt. Om programmen dessutom fungerar på olika sätt, och till råga på allt uppdateras eller byts ut utan att man får tid att lära om, uppstår snart en känsla av att vara jagad. Och det är synd, inte minst eftersom syftet med tekniken förstås är att underlätta och effektivisera.

DEN MODERNA TEKNIKEN innebär också ett alltmer gränslöst arbete, förklarar Sara Thomée.

- Med allt fler internationella möten blir det exempelvis vanligare med sammanträden på ovanliga tider. Om det bara händer vid en-

staka tillfällen är det kanske inte så farligt. Men risken är att arbetslivet alltmer knarar in på den återhämtningstid som vi borde ägna åt exempelvis relationer, hemmet, fritidsintressen och vila.

I FRANKRIKE FINNS sedan årsskiftet en lag om att arbetsgivare med mer än 50 anställda måste ta fram riktlinjer för hur tillgängliga medarbetarna förväntas vara på sin fritid. Det diskuteras också i Sverige.

- Oavsett om det blir en lag eller inte är det chefens ansvar att tydliggöra vad som förväntas av medarbetarna, påpekar Sara Thomée. Bara för att jag har fått en mobiltelefon har mitt arbetskontrakt inte plötsligt upphört gälla, jag har fortfarande 40 timmars arbetsvecka.

Men chefen måste också vara medveten om vilka signaler hen skickar ut. Hur ska medarbetarna exempelvis tolka en prefekt som skickar mejl på söndagar?

- Det är viktigt att lyfta fram den

Oavsett om det blir en lag eller inte är det chefens ansvar att tydliggöra vad som förväntas av medarbetarna

SARA THOMÉE

här typen av frågor för att tydliggöra vilka krav som är rimliga, och i det arbetet kan även chefen behöva stöd.

Också studenterna kan ha förväntningar på ständig närhet.

- Tidigare hade man telefontid kanske 10-12, idag kan studenterna mejla när som helst, påpekar Sara Thomée.

Sociala medier kan också bidra till att upphäva gränsen mellan arbete och fritid.

- Det finns en osäkerhet om hur vi ska använda sociala medier i arbetet. Det kanske kan finnas lärare som tycker att det är praktiskt att låta studenterna diskutera övningsuppgifter på exempelvis Facebook. Men det är viktigt att värna sin privata sfär och sin lediga tid.

Det finns dock flera verktyg för att hantera den digitala arbetsmiljön, bland annat framtagna av fackföreningar och organisationer som Prevent och TCO-development.

- DET HANDLAR OM att göra IT-skyddsronder och få in frågor om den digitala arbetsmiljön i vårt vanliga arbetsmiljöarbete, menar Sara Thomée. Det gäller också att hitta gemensamma, hälsosamma, ställningstaganden. Lärarna på en viss kurs kan exempelvis komma överens om att bara svara på studenternas mejl på en särskilt avsatt tid och kollegorna i ett projekt kan klargöra att ingen förväntas jobba på helgen.

Vilka är de vanligaste frågorna till IT-supporten?

Johan Wallin, teamledare på IT-enheten

- De handlar ofta om behörigheter för gemensamma mappar eller servrar, eller frågor kring program som medarbetarna behöver: hur man får tag på dem, om det finns licens och så vidare. En annan vanlig fråga är hur man loggar in på Eduroam. Många missar eller känner inte till att man behöver

skriva sitt xkonto följt av "@gu.se" som användarnamn. Det är också vanligt att man upplever att datorn är långsam och vill att vi kollar den och ser om det finns någon quickfix (vilket det sällan gör).

Hur snabbt går det att få hjälp?

- Om det är något vi

kan hjälpa till med direkt när medarbetaren ringer eller mejlar får hen ofta hjälp i stort sett omgående, ofta via fjärrstyrning. Behöver en tekniker komma ut på plats försöker vi fixa det samma dag men det beror på hur mycket det är att göra och när under dagen ärendet kommer in. Ibland kan det

ta några dagar, i så fall försöker vi återkoppla till medarbetaren så att vi kan boka en tid.

Något snabbt råd när datorn krånglar?

- Den enda snabba generella rådet, som ofta faktiskt hjälper, är att starta om datorn.

Flytande gränser skapar stress

På varje arbetsplats brukar det finnas någon person som hjälper till med de problem som den digitala tekniken ställer till med.

- Synliggör dessa vardagshjältar, föreslår IT-samordnare Nina Romanus, som menar att stress i samband med ny teknik måste upp på bordet.

Nina Romanus vill få igång en diskussion om teknikens effekter.

BRUKAR DU HA fem böcker uppslagna på ditt skrivbord som du läser samtidigt? Kanske inte lika ofta som du har fem olika program igång på din dator, som det gäller att hålla koll på. Om dessa program dessutom nyligen uppdaterats så att du inte riktigt känner igen dig, samtidigt som högen med arbetsuppgifter bara växer, är det lätt att känna sig maktlös.

- Ibland får man tipset att minska stressen genom att stänga av mejlen. Men det handlar om väldigt mycket mer än så, förklarar IT-samordnaren Nina Romanus.

Ett problem är själva prylarna, alltså datorer, mobiler och skrivare, samt de nätverk allt är uppkopplat till.

- **MAN FÖRVÄNTAR SIG** knappast att exempelvis en hantverkare ska klara av att använda en ny elektrisk såg, bara så där. Men medarbetare vid Göteborgs universitet ska kunna den nya mobilen eller det uppdaterade programmet utan någon som helst utbildning eller information och det skapar ganska mycket stress.

IT-supporten är van att hjälpa till. Men om det gäller ett mindre problem kanske man istället vänder sig till en kollega.

- Ofta finns det någon medarbetare på avdelningen som är van att

rycka ut och hjälpa till, påpekar Nina Romanus. Så varför inte ge den där kollegan lite utrymme i tjänsten att fungera som korridorsupport, gärna i samarbete med IT-enheten, ungefär på samma sätt som några har arbetsmiljöansvar eller är jämställdhetsombud? Det skulle kanske få den där kollegan att känna sig uppskattad och göra arbetsdagen lite mindre hektisk.

MEN DEN DIGITALA tekniken handlar också om hur vi ska förhålla oss till en alltmer flytande gräns mellan arbete och fritid, offentligt och privat.

- Mobilen är själva symbolen för det moderna arbetslivet. Vi vill vara initiativrika, tillgängliga och reagera snabbt när det plingar till. Vi svarar på mejl och deltar i Skype-möten hemifrån, men innebär det att vi är på jobbet då? Vi är med i sociala medier, men är vi klara över var gränsen mellan jobb och privat egentligen går?

Arbetsmiljö handlar idag självklart om mycket mer än om att ha god belysning och en bra stol.

- Men än ingår inte frågor om den digitala arbetsmiljön när olika skyddsronder görs, påpekar Nina Romanus. Ändå vet vi att många stressas av den nya tekniken.

Jag tror inte på lagstiftning, människor är olika och arbetar på olika sätt,

CATRINE FOLCKER

Catrine Folcker, ordförande för Saco vid GU, håller med om att ronder där också det digitala ingår, är en god idé.

- Vi är tyvärr ganska dåliga på att ta tillvara kunskapen om hur digitaliseringen påverkar medarbetarna när det gäller stress och arbetsbelastning. Det borde exempelvis vara en rättighet att få lära sig de nya program man ska använda. Vi är heller inte så bra på att sätta gemensamma gränser, exempelvis gentemot studenter som ställer frågor utanför arbetstid. Desto viktigare att diskutera dessa frågor gemensamt vid institutionerna och komma fram till hur exempelvis mejl ska hanteras, så att särskilt chefen sätter en god norm och bland annat avstår från att mejla på helgerna.

LAGSTIFTNING ÄR ETT sätt att reglera hur tillgängliga de anställda behöver vara.

- Jag tror inte på lagstiftning, människor är olika och arbetar på olika sätt, påpekar Catrine Folcker. Men att bara överlämna åt var och en att sätta gränser själv håller inte i längden. Digital stress är ett område vi borde ta på mycket större allvar. ■

Vi har ett dubbelt ansvar för tekniken

En vecka före kursstart får studenterna i spanska ett välkomstmejl som bland annat innehåller en introduktionsföreläsning. I den ger universitetslektor Linda Flores Ohlson all den information som nya studenter behöver.

– När de sedan undrar något kanske det räcker med att jag berättar att svaret finns 2,15 minuter in i videon. På så sätt kan jag börja med en riktig lektion redan första dagen.

LINDA FLORES OHLSON menar att hon är en "power user" av digital teknik.

– Bland lärarna i spanska kör alla med något digitalt hjälpmedel, som bloggar, filmer eller digitala program, och vi har också en Facebooksida med flera hundra följare. Jag är ingen datanörd men ändå jätteintresserad av de många pedagogiska möjligheter den nya tekniken ger.

Bland annat använder hon Socratic, ett program där man kan ställa frågor och få svar från studenterna via smartphone eller iPad.

– Studenterna kan svara anonymt, vilket innebär att vi kan diskutera fel utan att peka ut någon. Ett annat hjälpmedel är Voicethread där studenterna kan spela in kommentarer till videoföreläsningar, ge synpunkter på andra studenters inlägg eller rätta sig själva om de upptäcker något fel. Det blir ett mycket mer levande sätt att undervisa än att bara hålla en föreläsning, visa en video eller använda det skriftliga discussionsforumet i GUL.

Linda Flores Ohlson menar att

det är viktigt att befinna sig i en miljö där digitala lösningar uppmuntras.

– Och det gäller att ställa rimliga krav, både på sig själv och på andra. I början, när jag spelade in mina föreläsningar, var jag noga med att videon skulle bli så felfri som möjligt. Nu bryr jag mig inte om ifall jag skulle staka mig eller om grävmaskinerna utanför hörs. Det gäller att komma över en tröskel, sedan inser man att det inte är så farligt om det inte blir perfekt.

DET VAR PIL, enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, som tipsade Linda Flores Ohlson om Socratic och Voicethread. Det är också PIL som årligen arrangerar temadagen GU Online.

Erik Jonasson, lärare vid högskolan för scen och musik, är också utvecklare av digitala resurser inom PIL.

Han menar att utvecklingen gått från ett fåtal medarbetare som varit positiva till digital teknik, till att många nu tycker att tekniken är självklar.

– Men i vår kultur har vi ännu inte lärt oss hantera det faktum att vi alltid måste uppdatera oss och att vi ständigt är nåbara. Om de teknikintresserade hela tiden testar nya möjligheter medan de skeptiska alltmer halkar efter, så riskerar vi

stora klyftor, både på jobbet och i övriga samhället.

PIL-enheten arbetar mycket med att tillhandahålla stöd till verksamheten i form av workshoppar, digitala resurser på webben och så vidare.

– VI SER DET SOM vår uppgift att gå före och testa nya metoder. De flesta medarbetare har ju en pressad arbetssituation, de hinner inte pröva sig fram. Då är det värdefullt med kollegor som visar vägen.

Användarvänlighet är oerhört viktigt, påpekar Erik Jonasson. De som arbetar med de nya systemen är ju sällan tekniker.

– Ett exempel på ett katastrofalt system är Egenrapporteringen, som visserligen snart kommer att bytas ut. Men inte heller GUL är särskilt enkelt eller entydigt. I båda fallen handlar det om tjänster som vi tror ska underlätta men som i vissa fall kan få motsatt effekt.

BARBARA

CZARNIAWSKA,

professor i företags ekonomi, forskar om digital byråkrati inom projektet *Managing Overflow*. Hon kallar sig själv "teknikfreak", alltid på jakt efter nyheter.

– Så när till och med jag klagat har det gått långt. Vi har blivit

Nu bryr jag mig inte om ifall jag skulle staka mig eller om grävmaskinerna utanför hörs.

LINDA FLORES OHLSON

Erik Jonasson vill uppmuntra kollegor att testa ny teknik.

intalade att den digitala tekniken ska göra tillvaron enklare, snabbare och effektivare men ofta är det tvärtom. Förr, när man exempelvis skulle boka en flygbiljett, skötte resebyrån allt på tre minuter. Nu skryter flygbolagen om att kunden får boka själv. När jag senast skulle göra det slutade systemet plötsligt fungera, en text kom upp som bad om ursäkt, jag försökte igen men sidan låg nere i tre timmar. Sådant gör mig inte stressad men däremot arg och irriterad.

Nya system införs också ofta utan att användarna blivit tillfrågade om vad de vill ha eller behöver.

- När det sedan krånglar blir vi väldigt tacksamma över att en IT-specialist kommer och hjälper till. Men varför inte installera enklare program redan från början så att man inte behöver hjälp? menar Barbara Czarniawska.

Också vetenskaplig publicering ska effektiveras med modern teknik. Det senaste är så kallade manuskriptcenter, där de mänskliga redaktörernas arbete delvis ersatts av datorprogram.

- **MEN ALGORITMerna** gör ofta fel så att redaktörerna måste pyssla med dem manuellt för att få det rätt. Det som skulle underlätta blir på så sätt istället dubbelt arbete.

Att gå tillbaka till det analoga är varken önskvärt eller möjligt, påpekar Barbara Czarniawska. Istället borde vi använda den digitala tekniken på ett bättre sätt.

- Varför ska jag ägna mig åt självrapportering, när jag gör det så sällan att jag måste lära om varenda gång? Istället är det bättre att överlåta det åt min administrativa chef, som är en mycket kompetent person och som gör liknande saker varje dag.

Den nya digitala tekniken innebär ett dubbelriktat ansvar, menar Erik Jonasson: Å ena sidan har medarbetarna skyldighet att lära sig de system de väntas använda. Å andra sidan har ledningen ansvar att stötta de anställda, inte bara med kurser och utbildningar, utan också när det gäller att arbeta för en hållbar kultur inom detta område. Lyhördhet och medvetenhet om digital stress är mycket viktigt.

- **DET KAN JU** vara väldigt positivt att vara tillgänglig, ha kontakt med kollegor och studenter på sociala medier och kunna medverka i konferenser på andra sidan jordklotet. Men det är också stressande. Ibland skulle nog många, inklusive jag själv, behöva "digital detox", alltså stänga av mobilen och slippa vara nåbar en stund.

Och kanske borde det finnas ett antal fortbildningstimmar inom digital teknik som medarbetarna kan lägga på det område de själva anser viktigt, föreslår Linda Flores Ohlson.

- Vi har ju friskvårdstimme och friskvårdsbidrag. Vi skulle väl kunna ha digital teknikvårdstimme och digitalt teknikbidrag också?■

Nya system införs också ofta utan att användarna blivit tillfrågade om vad de vill ha eller behöver.

BARBARA CZARNIAWSKA

Vad gör du när datorn krånglar?

Bootar om. Om inte det hjälper: ringer 2020.
Anna Wåhlin, professor i oceanografi

- Först börjar hjärtat rusa och blodet stiger ... sedan startar jag om datorn och försöker andas lugnt. Oftast blir det inte värre än så. Men inte alltid, jag var nyligen tvungen att byta ut en krånglande dator som bara hade två år på nacken. Jag

hoppas att det dröjer länge tills min nya dator börjar svikta!
Magnus Pettersson Ångsal, universitetslektor i tyska

- Kan jag inte lösa datorproblemet själv, kontaktar jag IT-supporten på 2020. De är väldigt hjälpsamma och löser det mesta.
Sussanne Hulthén, upphandlare på ekonomienheten

- Löser det själv med hjälp av datorn! Tack vare internet och Google finns det få problem man inte fixar själv. Oftast hamnar man på ett forum där andra användare frikostigt delar med sig av sin kunskap. Sedan testar man olika åtgärder tills man hittar något som fungerar. För de flesta problem finns ett par standardåtgärder att testa.

Christian Fuentes, forskare vid Centrum för konsumtionsvetenskap

- Det beror på vad det är som krånglar, förstås. Räcker det inte med att starta om datorn så ringer jag den tekniska supporten. Sedan jag fick en DAFGU-dator så är problemet ofta väldigt snabbt löst.
Amanda Forsman, miljösamordnare på GMV

REPORTAGE

28 NYTT CENTRUM
FÖR MIGRATION

30 VÄRLDEN
BLIR ALLT
ÄLDRE!

31 GLÖMDA KVINNLIGA
FÖRFATTARE

Migration i en global värld

Idag finns cirka 250 miljoner migranter i världen, en siffra som på grund av konflikter, fattigdom och miljökatastrofer väntas stiga.

– Migration är en av vår tids absolut mest brännande frågor, samtidigt som debatten blivit alltmer infekterad och onyanserad, förklarar Andrea Spehar, docent i statsvetenskap. Hon blir nu föreståndare för det nya Centrum för global migration.

Text: EVA LUNGGREN Foto: GUILLERMO ARIAS/TT

EN RASERAD VÄLFÄRD, arbetslöshet och fattigdom samt allt större klyftor i samhället, det är några problem som ofta associeras med migration och flyktingar.

– Samtidigt vet vi att människor alltid har flyttat, och att utan migration skulle kunskap och nya färdigheter aldrig spritts över jorden. Därför är det dags att hitta en sundare och mer balanserad berättelse om invandring och migration.

Det menar Andrea Spehar, som den 1 mars blir föreståndare för det nyinrättade CGM, Centrum för global migration vid Göteborgs universitet.

Hon påpekar att det redan finns

Men migrationen är inte så enkelriktad, många cirkulerar, söker jobb och bättre livschanser på nya platser...

Andrea Spehar

gott om forskning om migration vid samtliga fakulteter; exempelvis fick två forskargrupper från GU programanslag från Fortes senaste utlysning.

- Vi kommer att samla allt som redan pågår och söka medel, både nationellt och på EU-nivå. Dessutom ska vi samverka med andra aktörer, bland andra Göteborgs Stad och regionen. Forskningen behöver samarbeta med olika samhällsaktörer för att få större tillgång till praktikernära och policyorienterad kunskap. De externa aktörerna kan å sin sida dra nytta av pågående forskning för att utvärdera och förbättra sin verksamhet.

Tvärvetenskapligt samarbete är

Foto: JOHAN WINGSBORG

nödvändigt, bland annat eftersom migration är en så komplex fråga som både berör de samhällen migranterna kommer till och dem som de lämnar, påpekar Andrea Spehar.

- **DEN SOM EXEMPELVIS** är intresserad av migranternas hälsa måste studera mer än bara de rent medicinska aspekterna; också frågor kring hälsoläget i hemlandet, hälsovårdens organisering, personliga egenskaper och eventuella traumatiska upplevelser måste tas hänsyn till.

Det finns liknande centrum i både Malmö och Linköping men Andrea Spehar menar att CGM i Göteborg blir unikt genom sitt globala perspektiv.

- Många har helt felaktiga föreställningar om migration, exempelvis att det enbart handlar om människor som lämnar ett land för att bosätta sig i ett annat. Men migrationen är inte så enkelriktad, många cirkulerar, söker jobb och bättre livschanser på nya platser och kanske till och med återvänder hem så småningom. Och den interna migrationen inom länder är faktiskt större än den mellan stater.

En annan föreställning är att antalet migranter kommer att gå ner allt eftersom världen trots allt blir mer demokratisk.

- **MEN MÅNGA NYA** demokratier är svårt dysfunktionella och lyckas inte alls skapa högre levnadsstandard. En annan vanlig tanke är att arbete är bästa bot mot utanförskap och misär. Men inte heller det är så enkelt, arbetsmarknaden och försäkringssystemen blir allt osäkrare, ett jobb leder inte nödvändigtvis till att man kan lyfta sin familj ur fattigdomen.

Migration handlar heller inte

bara om flykt undan krig och katastrofer. Också EU-migranter och gästarbetare lämnar ju sina hemländer, påpekar Andrea Spehar.

- Ett skäl till att människor rör på sig så mycket idag är att det blivit mycket enklare, bland annat på grund av billig transport och snabb global informationsutbredning. För 30 år sedan fanns knappast några thailändska bärplockare i Norrland men idag finns globala arbetsförmedlingsfirmor där människor försöker ta sig till de länder som verkar mest attraktiva. Syftet med CGM är att studera hur fördelarna med all denna rörelse kan maximeras medan nackdelarna minimeras, utan att förringa de problem migrationen medför, både för samhället och för individen.

CGM KOMMER, förutom att samverka, kartlägga forskning, ge workshoppar och seminarier, också lansera en interaktiv hemsida. Drömmen är också att så småningom kunna starta en tvärvetenskaplig master i migrationsstudier.

- Intresset från studenterna är enormt. Och självklart kommer vi att engagera oss i samhällsdebatten så att den blir sundare med färre grova förenklingar och faktafel. ■

CGM, Centrum för global migration vid Göteborgs universitet

Centrumet inrättas 1 mars och placeras vid institutionen för globala studier. CGM kommer att ha en styrgrupp med representanter från samtliga fakulteter samt en interaktiv hemsida. Externa parter just nu är **Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen, Migrationsverket, Röda korset, Restad Support Group, Länsstyrelsen** samt **FoUsam jämlik hälsa, nordöstra Göteborg**.

Föreståndare: Andrea Spehar, docent i statsvetenskap.
Kick-off blir den 29 mars.

Dramatisk ökning av äldre i världen

Om 35 år väntas antalet 80-plussare i Afrika och Asien att ha ökat fyra gånger. Åldringsexplosionen kommer att få stora konsekvenser, inte minst för sjukvården.

– Hjärnans åldrande och demens i låg- och medelinkomstländer var därför temat för en konferens som nyligen hölls i Nairobi, där GU genom Agecap var medarrangör, förklarar Ingmar Skoog, professor i psykiatri.

GÖTEBORGS UNIVERSITET hör till de starkaste i världen, både inom epidemiologiska undersökningar av äldre och när det gäller att hitta biologiska markörer för demens och Alzheimers sjukdom. Men Ingmar Skoog, föreståndare för Agecap, Centrum för åldrande och hälsa, blev ändå imponerad av de kollegor från låg- och medelinkomstländer, som han träffade under konferensen *Brain Ageing and Dementia in LMIC:s* den 6-9 december förra året.

– Många är utbildade vid Oxford eller Cambridge och är oerhört duktiga. Bland annat träffade jag forskare från Nigeria som gör fältstudier i olika byar där de undersöker och pratar med äldre och dementa.

Antalet gamla i världen väntas öka dramatiskt de närmaste decennierna, särskilt i Asien.

– Hittills har prognoserna dessutom inneburit underskattningar av åldringsexplosionen, förklarar Ingmar Skoog. Utvecklingsländernas stora hälsoproblem kommer därmed att ändras, från att ha handlat om infektioner och barnsjukdomar till att istället gälla ålderdomens sjukdomar.

Inte minst äldre med hiv är ett utforskat område, påpekar Henrik Zetterberg, professor i neurokemi, som också medverkade under konferensen.

– Med god vård kan man idag leva länge med hiv, men det finns oroande fynd vad gäller hiv-associe-

Ingmar Skoog

Henrik Zetterberg

rad kognitiv nedsättning och vi vet idag för lite om vad som händer när hiv-positiva blir gamla.

I låg- och medelinkomstländer är det viktigt att kunna göra undersökningar som inte kräver allt för stora resurser. Ett enkelt sätt att påvisa hjärnskada, som utvecklats vid Sahlgrenska akademien, är att genom ett vanligt blodprov mäta halten av proteinet neurofilament i blodet.

– **MAGNUS GISSLÉNS FORSKARLAG** vid SU/Östra har visat att hiv-associerad demens ger höga halter av detta protein i ryggsvätska och vi har nu utvecklat en högkänslig metod som fungerar på vanliga serumprover, säger Henrik Zetterberg. Med hjälp av denna metod hoppas vi kunna svara på frågan i vilken utsträckning det är hiv som skadar hjärnan och om befintliga läkemedel skyddar mot eller bidrar till CNS-förändringar. Att hitta den optimala behandlingen, som ger god effekt utan att påverka hjärnan negativt, är en väldigt viktig utmaning. Vi har redan inlett pilotstudier i samarbete med forskare

Min dröm är att kunna göra en studie om människor födda 1944.

Ingmar Skoog

Fakta

Brain Ageing and Dementia in LMIC:s arrangerades av African Academy of Neurology, Alzheimer's Research UK, Centrum för åldrande och hälsa (Agecap) vid GU, European Academy of Neurology samt International Brain Research Organization (IBRO).

Antal personer i världen som var över 80 år 2015: 420 miljoner.

i Tanzania, Nigeria och Kenya och om allt går som vi hoppas kommer vi snart att söka medel för ett större forskningsprojekt.

En annan studie som intresserar forskarna vid Göteborgs universitet är en jämförelse mellan afroamerikaner och nigerianer när det gäller genen APOE 4. I västvärlden kopplas den till Alzheimers sjukdom men ett sådant samband verkar inte finnas i Afrika.

– Det kan delvis förklaras med att västerlänningar lever längre än afrikaner och fler därför hinner utveckla Alzheimers, påpekar Ingmar Skoog. Men det kan också vara så att miljöfaktorer spelar in, vilket i så fall är hoppningivande. Sina gener kan man inte göra så mycket åt, men det går ju att påverka sitt sätt att leva.

EFTERSOM SVERIGE ÄR ett av de länder i världen med längst erfarenhet av en åldrande befolkning har våra forskare mycket att bidra med. Ett exempel är H-70-studierna som sedan 1971 undersökt hälsan hos ständigt nya grupper 70-åringar.

– I den tidigaste undersökningen, som alltså gällde personer födda i början av 1900-talet, hade flertalet medverkande bara sexårig folkskola och många hade upplevt svält och umbäranden, påpekar Ingmar Skoog. Det påminner om situationen i flera utvecklingsländer idag.

Att jobba tillsammans med forskare i Asien, Afrika och Latinamerika innebär ett winwin-samarbete.

– Vi lär ut exempelvis forskningsmetodik och får värdefull kunskap tillbaka om hur demenssjukdomar ser ut i olika länder, säger Ingmar Skoog. Min dröm är att kunna göra en studie av människor födda 1944 i olika länder i hela världen. ■

EVA LUNDGREN

Vem kommer ihåg Stella Kleve?

Hur många nordiska kvinnliga författare har det egentligen funnits genom tiderna?

Åtminstone 821. Så många är i alla fall med i Nordisk kvinnolitteraturhistoria.

Den digitala upplagan fyller nu fem år, vilket firas med nya artiklar, bland annat om deckardrottningar och kvinnomonster.

Text: EVA LUNDGREN Foto: JOHAN WINGBORG

YVONNE LEFFLER

ÅSA ARPING

LISBETH LARSSON

– Ett skäl till att inte ens litteraturvetare med särskilt fokus på kvinnliga författare trodde att det kunde finnas så mycket material, är att kvinnor, undan för undan, plockats bort från litteraturhistorien.

FÖRESTÄLLNINGEN ATT DET inte finns så många kvinnliga författare punkterades definitivt 1993 när första bandet av Nordisk kvinnolitteraturhistoria kom ut.

Projektet hade börjat under tidigt 1980-tal med ett antal seminarier runt om i Norden. Men de första entusiasterna insåg nog inte riktigt själva vad de hade satt igång.

- Vi trodde faktiskt att vi skulle kunna skriva en historia över samtliga kvinnliga författare i Norden under 1 000 år, förklarar Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap och en av projektets initiativtagare. Men ju mer vi började leta desto mer fann vi och ganska snart blev det tydligt att vi måste göra ett urval.

ETT SKÄL TILL att inte ens litteraturvetare med särskilt fokus på kvinnliga författare trodde att det kunde finnas så mycket material, är att kvinnor, undan för undan, plockats bort från litteraturhistorien.

- Men tvärtemot vad som brukar framgå i litterära samlingsverk var kvinnor ofta föregångare när nya genrer började utvecklas, berättar Yvonne Leffler, professor i litteraturvetenskap. Alla känner till Almqvists *Det går an* men det kanske inte är lika bekant att det var Fredrika Bremer som introducerade den realistiska romanen i Sverige. Ibsen och Strindberg är självklara namn när

det gäller det moderna genombrottet men många kvinnor gick före, som Ann Charlotte Leffler, Victoria Benedictsson och Alfhild Agrell. Och vem kommer ihåg Stella Kleve, pseudonym för Mathilda Malling, som chockerade 1880-tales Sverige med sina skildringar av kvinnors sinnlighet?

- Det fanns tidigare en föreställning om att kvinnor enbart reagerar på det män skrivit, utan att ta egna initiativ, berättar Åsa Arping, professor i litteraturvetenskap. Istället är det rimligare att se dem som del i en fortlöpande dialog över könsgrensarna.

DANSKARNA HADE EN mycket öppnare attityd mot kvinnoperspektivet än akademiker i Sverige.

- Men sedan, när det gällde att få jobb, var det lättare i Sverige, så danskarna kom hit, berättar Lisbeth Larsson.

Allt eftersom projektet framskridit har allt fler artikelförfattare kommit till. Antalet är nu uppe i ett sextiotial inom en mängd olika ämnen. Bland annat har Lisbeth Larsson skrivit om självbiografier. På 1970-talet fick genren ett uppsving med författare som Kerstin Thorvall och Sun Axelsson

- Deras verk dömdes snabbt ut som bekännelselitteratur. Tio år senare omvärderades genren när manliga författare som Jan Myrdal

och Sven Lindqvist också började skriva om sina liv. Nu medverkar jag i ett projekt som ska leda till ett digitalt kvinnobiografiskt lexikon där svenska kvinnor inom konst och politik äntligen lyfts fram.

Tänk om vi istället kunde ta tillvara det nordiska, exempelvis genom ett centrum för Norden-forskning

ÅSA ARPING

Vilken sorts litteratur ska då få finnas i en litteraturhistoria?

- Kvalitet har inte, som i en sedvanlig litteraturhistoria, spelat huvudrollen, utan redaktionen har tagit med sådant som varit betydelsefullt i sin tids samhällsdebatt, förklarar Åsa Arping. Flera discipliner, bland annat forskare inom historia, har börjat intressera sig för skönlitteratur som kunskapskälla och det är vi förstås glada över. Samtidigt vill vi inte medverka till att litteraturvetenskap bara handlar om samhällsrelevans; ämnet är fortfarande först och främst ett estetiskt ämne.

Nordisk kvinnolitteraturhistoria kom ut i fem vackra band åren 1993-1998.

Den digitala versionen, som lanserades den 8 mars 2012, innebar nya möjligheter både för spridning och för utveckling av verket. Eftersom artiklarna även finns på engelska, förutom svenska och danska, innebär lexikonet också en unik möjlighet för internationella läsare att lära sig mer om nordisk litteratur.

- Det har blivit ett skafferi där vem som helst kan söka efter ett författarskap, ämne eller en viss

Kvinnliga författare har ofta varit litterära föregångare.

period, berättar Yvonne Leffler. I den digitala versionen blir visserligen den kronologiska utvecklingen otydligare, läsare kan ju lätt hoppa runt mellan artiklarna istället för att följa en linje. Å andra sidan är det digitala verket levande, eftersom nya artiklar kan tillföras. Tanken är att läsaren ska få en överblick över ett område, få lästips och sedan kunna gå vidare själv.

Av de 20 senaste artiklarna har 4 skrivits av manliga författare.

- I början var alla våra skribenter kvinnor, förklarar Lisbeth Larsson. Det var inte för att vi ville utesluta männen utan för att de inte var särskilt intresserade. Men på senare år har det hänt något, också män har insett att det finns spännande kvinnliga författarskap.

- Redaktionen har också varit noga med att illustrera med intressanta bilder av kvinnliga konstnärer, berättar Yvonne Leffler. På så sätt har verket också blivit något av en konsthistoria.

Kunskaper i nordiska språk har dock minskat bland studenterna och det nordiska perspektivet har blivit allt mer osynligt i forskning-en.

- Det tycker vi är synd, tänk om vi istället kunde ta tillvara det

Nordisk kvinno-litteratur-historia

Utgavs 1993–1998 i fem band. Den digitala versionen utkom den 8 mars 2012, på svenska, danska och engelska. Verket har nyligen tillförts 20 nya artiklar och innehåller idag 249 artiklar om 821 författare under 1 000 år.

nordiska, exempelvis genom ett centrum för Nordenforskning, funderar Åsa Arping. Intresset för nordisk litteratur och Scandinavian studies är däremot stort ute i världen.

Vad skulle ni rekommendera när det gäller ny, spännande litteratur av kvinnliga författare i Norden?

- Särskilt i Danmark experimenteras mycket med jaget, hur man kan förlora sin identitet och själv bli en fiktion, berättar Lisbeth Larsson. Så ett tips är Christina Hesselholdt.

- Jag tycker att det är spännande hur lyriken har börjat ta över romanens tidigare position som den stora samhälls-genren, som kan inrymma i stort sett allt, förklarar Åsa Arping. Många diktare skriver som prosaförfattare samtidigt som romanen blivit alltmer fragmentiserad. Aase Berg och Olga Ravn är två intressanta namn.

- Isländska författare är spännande, flera skriver ofta på ett sätt som påminner om magisk realism, förklarar Yvonne Leffler. Det finns också flera intressanta finlandssvenska författare som Sofi Oksanen och Monika Fagerholm. ■

Fem spännande kvinnliga författare

Aase Berg

Christina Hesselholdt

Olga Ravn

Monika Fagerholm

Sofi Oksanen

Pris för miljösmart hinder

Under Gothenburg Horse Show hoppade hästarna i världseliten över många olika hinder – men bara ett består av tidningspapper. En grupp forskare vid GU har tagit fram det återvinningsbara hindret Ecoestrian som även består av textil och musselskal.

– **JAG HAR** själv varit på Gothenburg Horse Show sedan jag var i tioårsåldern, så det är förstås jättekul ur mitt perspektiv som hästintresserad. Men jag hoppas också att hindret ska väcka intresse och stimulera till tänkande kring hållbar utveckling, något som jag gärna ser mer forskning kring, säger astrofysiker Maria Sundin, en av forskarna bakom det miljösmarta hindret.

Idén föddes när Lövsta Future Challenge, Svenska Ridsportförbundet och Gothenburg Horse Show i slutet av förra året utlyste en tävling om att designa ett miljösmart hinder. Maria Sundin, som även arbetat med forskning kring hästar och hästsport, tog kontakt med tre

Kasta gamla tidningar? Nej, bygg ett hopp hinder istället!

Foto: JOHAN WINGBERG

kollegor som delade hennes hästintresse.

Den färdiga designen består till stor del av gamla dagstidningar. Bommarna är dekorerade med tidningspapper i stället för målarfärg, och de så kallade infångarna på hindrets sidor är buntade tidningar och tidningsinsvepta lådor.

Dessutom ingår musselskal och en gammal arméfilt. Namnet på hindret är Ecoestrian, vilket är en lek med orden Eco och Equestrian (ridsport på engelska).

Till forskarnas glädje vann deras bidrag tävlingen.

– Idén att konstruera ett miljövänligt hinder har väckt

uppmärksamhet och några företag samt Universeum har hört av sig. Eventuellt kan hindret bli startpunkt för ny forskning och innovation, säger Maria Sundin.

Till gruppen knöts ytterligare två personer som med sina kompetenser inom material, färg, design och konsthantverk kom att spela en stor roll för skapandet av hindret. En av dem var Carl-Johan Skogh, universitetslektor i design vid HDK, Högskolan för design och konsthantverk.

– All produktion som kan visa prov på ett mer hållbart alternativ är bra. I grunden handlar det om att ändra vårt beteende och leva på de resurser som finns tillgängliga. Än finns det hopp.

Deltagande medarbetare från GU: **Ingrid Martins Holmberg** (kulturvård), **Arja Källbom** (kulturvård), **Carl-Johan Skogh** (design), **Kristina "Snuttan" Sundell** (zoofysiologi), **Maria Sundin** (teoretisk fysik) samt **Angela Wulff** (marin ekologi).

THOMAS MELIN

Dubbel examen med Fudan University

Urban Strandberg med kollegor från GU och Fudan.

UTBYTE. Statsvetenskapliga institutionen undertecknade 2015 ett avtal med nätverket SIRPA, School of International Relations and Public affairs vid Fudan University. Ett uppföljande möte hölls i höstas på Nordic Centre i Shanghai. Det handlade bland annat om det dubbla masterprogrammet som startade i höstas med utbyte av studenter från båda håll, men också om hur man ska ta samarbetet vidare till forskar- och lärarutbyte.

– SIRPA är en internationellt mycket konkurrenskraftig akademisk miljö, förklarar Urban Strandberg, docent i statsvetenskap. Fudan University anses som nummer tre i det väldiga landet Kina och möjligen det allra mest internationaliserade. Det är viktigt att vi utbildar framtida ledare och analytiker med kunskap och förtrogenhet om Kina, både politiskt, ekonomiskt, socialt, kulturellt och historiskt.

AQUA – ett urvattnat projekt

■ Häromveckan fick jag chansen att presentera min syn på AQUA-bedömarnas rapport för SLUG-gruppen. Detta fick mig att noga läsa AQUA-rapporten. Visst säger det något om utvärderingar att jag som chefar faktiskt inte skulle läst rapporten annars?

NÄVÄL. Själva studien är en omfattande attitydundersökning gjord av en grupp som inte känner GU och som i flera fall inte känner svenska universitet. Man har på olika sätt samlat engelska åsikter om administrationen. Sådana åsikter är inte ointressanta. Men de duger inte som underlag för rekommendationer.

Trots det, hittar vi i rapporten åtta rekommendationer som gäller vår administration. Emellanåt avses den centrala, emellanåt all administration och i vissa fall hela GU. Bedömargruppen rekommenderar att vi ska renodla strukturer (för att vi är en hamburgerkedja), utveckla oss långt fram i tiden (där allt är annorlunda), ge oss på HR (som varit uträknade och är på väg upp), centralisera kompetensplaneringen (har det någonsin gått väl?), utöka samordning och dialog (nyspråk), byta administrativ kultur (ljuva 70-tal), sänka kostnaderna (som vanligt) samt standardisera bland annat våra processramar (för pommes?) helt oavsett verksamhetsolikheter.

ALLT SOM rekommenderas står i kokboken. En del är lite mossigt men det mesta är sådant vi ofta ser. Inte heltokigt. Men inte heller nytt eller verksamhetsanpassat. Flera av rekommendationerna saknar motsats. Kostnader kan bara sänkas och strukturer kan bara renodlas. Flera är reprisar. Gång på gång rekommenderas centralisering. Inte en så klok metod för att säkra den decentralisering som reformen "GU förnyas" innebar. Fråga SLUG-gänget om ni vill höra vad jag mera sade om rekommendationerna. En observation om alla rekommendationerna är att ingen av dem behöver en studie för att hittas.

Då står vi med en studie i ena handen som inte är utformad för att kunna hitta svar på hur den centrala administrationen ska bli bättre. Och i den andra handen har vi åtta rekommendationer av standardtyp som man kan teckna

ner helt utan att göra en studie. AQUA!

Forskaren liksom barnet inom oss måste då fråga varför dessa utvärderingar görs. Svaret är att studier av detta slag aldrig brukar göras för att hitta rekommendationer utan för att motivera rekommendationer.

ALLTSA. Vi i organisationer och de utanför har svårt att förstå handlingar utan skäl. Vi vill veta varför. Vanligt i organisationer är att ledningen mycket väl vet vad den vill göra. Men det är svårare att få till ett bra svar på frågan - VARFÖR? Det går ju inte att svara att man vet och vill, att man tycker det är värt att prova eller att man hört att Lund gör så. En studie motiverar de svar ledningen redan har. Vi gör det därför att bedömargruppen rekommenderar det. En stor samling åsikter kan kokas ner så de motiverar vadhelst vi ändå tänkt göra.

Om det vore tvärtom, alltså att ledningen inte vet vad vi ska göra för att förbättra administrationen, krävs andra studier. Noggranna process-studier, av dem som kan området och väl känner organisationen, brukar ge användbara svar. Men sådana studier är dyra, tar tid och ger oss svar som är konflikt drivande. Så i dessa fall gör man ofta ingen studie alls. Administrationen pressas med krav eller resursneddragningar och så kan ledningen avvakta och se vilka åtgärder som kommer ut av det. Att kräva rationalisering (samma leverans för lägre pris) är alltid legitimt. Liksom att kräva kvalitetsutveckling utan att tillföra resurser (bättre leverans för samma pris). Allt detta är bättre än ännu en utvärdering till ingen nytta. AQUA!

BJÖRN ROMBACH
PROFESSOR OCH PREFEKT
VID FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

Förvaltningsdirektör Jörgen Tholin har avböjt att kommentera.

En stor samling åsikter kan kokas ner så att de motiverar vadhelst vi ändå tänkt att göra.

BJÖRN ROMBACH

Är det främsta målet med universitetets alstrande och spridande av kunskaper att bidra till en mer demokratisk och human värld?

WEBBPANELEN JA 54% NEJ 40% VET EJ 6%

Antal svarande: 73. Urvalet består av 100 anställda utifrån ett delvis slumpmässigt urval på 500 anställda.

En skola för en bra start i livet

Bättre skolresultat, hälsa och minskad segregation. Barn som går i en bra förskola får en bättre utveckling på sikt.

– Förskolan lägger grunden för framtidens samhälle, därför måste den hålla hög kvalitet, säger professor Susanne Garvis.

Text: KARIN FREJRUD Foto: JOHAN WINGBORG

DET ÄR HÖGSOMMAR och hett i Australien. Susanne Garvis har just avslutat ett telefonsamtal med brodern hemma i Melbourne och tittar lite uppgivet ut genom fönstret på det gråkalla gångstråket längs kanalen vid Pedagogen i Göteborg. Termometern orkar knappt upp till fem plusgrader.

– Men det finns andra fördelar här. Jag går eller cyklar till jobbet. En dålig dag i Melbourne kunde jag sitta fast i bilkö i tre timmar på vägen hem, säger hon och ser genast gladare ut.

– Dessutom trivs jag fantastiskt bra med arbetsklimatet! Sedan två år tillbaka är Susanne Garvis professor i barn- och ungdomsvetenskap vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande. Hennes forskningsfokus ligger bland annat på att undersöka hur förskola och förskolläraryrket kan bli bättre. Trots att hon bara hunnit fylla 35 har hon redan en diger meritlista. Susanne Garvis har fått en rad stipendier och forskningsanslag, publicerat böcker och artiklar på

temat barn och lärande, hon driver internationella forskningssamarbeten och verkar rådgivande för olika länders regeringar i frågor som rör yngre barns utbildning.

– Nästa vecka kommer representanter från regeringen i Tasmanien hit från Australien för att se hur det svenska förskole-systemet fungerar, berättar hon. Förskolan i Sverige har rykte om sig att vara bland de bästa i världen.

– **HÄR ÄR FÖRSKOLAN** väldigt stötande för både barn och familjer. Låga avgifter och gratis mat gör att den ytterst också bidrar till att minska fattigdomen. Föräldrar har råd att ha barn i förskolan och kan jobba och dra in pengar, konstaterar hon. Dessutom satsar Sverige också på att personalen ska vara högskoleutbildad, vilket bäddar för en högre kvalitet på undervisningen i förskolan. Susanne Garvis avslutade nyligen en stor meta-analys tillsammans med kollegor i Australien som visar just detta. Studien spänner över forskning gjord från 1980 till 2014.

– Vi fann bevis för att ju mer personalen studerat på högskolan, desto högre kvalitet hade förskolan, säger Susanne Garvis. Vad innebär det då i praktiken? Jo, utbildade pedagoger har större kunskap och förmåga att interagera och lyssna på barnen, planera lärandet och skapa kreativa och inspirerande miljöer för verksamheten. Det innebär inte enbart en rolig och lärorik förskoletid för barnen, utan också en rad vinster på längre sikt.

– Oavsett bakgrund och ekonomisk status får barn som har tillgång till hög kvalitet i förskolan en stark utveckling i sitt lärande även i framtiden och en bra start i skolan. De får bättre skolresultat än andra barn och risken att hamna i utkanten av samhället minskar, säger Susanne Garvis. Det märks att frågan ligger henne varmt om hjärtat.

– **JAG ÄR VERKLIGEN** passionerat intresserad av det här. Jag har själv jobbat som lärare och undervisade små barn under fem år innan jag började forska.

Så här ser förskolan ut i Australien

- Finns enbart i privat regi.
- Kostnaden är i genomsnitt 3 000 kronor/vecka.
- Maten ingår inte i priset utan betalas separat.
- Det är oftast billigare för par med två barn att en förälder, vanligtvis mamman, stannar hemma med barnen istället för att ha dem i förskolan.
- Barn kan lämnas i förskolan från att de är sex veckor gamla.
 - Förutom att kostnaderna stänger många barn ute från förskolan är det även stor brist på förskoleplatser.

- Jag vill bidra till att förändra samhället! Jag kämpar för att alla barn ska få tillgång till kvaliteten i förskolan. Barn har inte rösträtt och har inte så stora möjligheter att påverka själva så jag vill vara deras röst. Det svenska systemet med subventionerad förskola och gratis skolgång ger alla barn chansen till en bra start i livet. Men kanske går något av det förskolan byggt upp förlorat när barnen börjar grundskolan, tycker Susanne Garvis.

- **POLITIKERNA BORDE** inte stirra sig blinda på Pisa-resultaten utan tänka lite bredare. Skolan har en hel del att lära från förskolan.

- Förskolepedagogiken handlar mycket om hur man har det i gruppen, den är väldigt inkluderande och alla är med oavsett ålder. De små barnen lär av varandra. Det finns en tendens att skolan tappar grupptänkandet. Med mer åldersintegration i skolan skulle vi kunna skapa interaktivt lärande mellan barn i olika ålder och stärka sammanhållningen. Det tror jag skulle öka elevernas kunskaper på sikt. ■

Flyttade till Göteborg från Melbourne

Ålder: 35. **Yrke:** Professor i barn- och ungdomsvetenskap vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande. **Bor:** Flyttade till Göteborg från Melbourne för två år sedan. **Familj:** Man och hund. **Intressen:** Spelar piano och fiol. Pianot fick dock inte plats i flyttlasset. **Dold talang:** Matlagning. Jag har blivit en mycket bättre kock sedan jag flyttade hit, i Australien köper alla take-away.

Morten Agerup är ny universitetsadjunkt i musikalisk gestaltning och undervisar tuba. Han är också tubaist i Göteborgs symfoniker.

Erik Andersson är ny docent i freds- och utvecklingsforskning på institutionen för globala studier.

Asa Arping är ny professor i litteraturvetenskap. Hon forskar bland annat om receptionen av svenska kvinnliga 1800-talsförfattare.

Barry Costa-Pierce, professor vid University of New England, har tilldelats Kungliga Skogs- och Lantbruksakademiens internationella gästprofessur, finansierad av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Han kommer att vara verksam vid GU:s strategiska forskningscentrum för marint vattenbruk, SWEMARC. Han är en av världens ledande fiskeri- och vattenbruksforskare och anses vara en pionjär inom ekologiskt vattenbruk.

Ana Dunér är ny professor i socialt arbete. Hennes forskning handlar om livssituation och livsvillkor för äldre personer med funktionshinder.

Petra Frank är ny prefekt för Högskolan för scen och musik. Hon var tidigare dekan på Dans- och Cirkushögskolan i Stockholm.

Sergio Garcia Gonzalo är ny doktorand på institutionen för data- och informationsteknik.

Birgit Grohe är ny utbildningskoordinator på institutionen för data- och informationsteknik.

Anette Hellman är ny docent i pedagogik. Hon har bland annat varit gästprofessor vid Universitas Pedidikan Indonesia där hon bedrivit forskning om genus, religion och normalitet tillsammans med lokala forskare.

John Hassler är ny gästprofessor i nationalekonomi på institutionen för nationalekonomi med statistik.

Simon Huber är ny postdoktor på institutionen för data- och informationsteknik.

Johan Höjesjö är ny professor i ekologisk zoologi på zoologiska institutionen.

Wojtek Jezierski är ny docent i historia. Han forskar bland annat om missionärer och korståg runt Baltikum från tusentalet till mitten av 1200-talet. Han intresserar sig även för känslohistoria.

Monica Johansson, universitetslektor vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik, är ny prödekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten. I sin forskning har hon främst intresserat sig

för institutionellt identitetsskapande inom utbildningsområdet och där berört olika aspekter av makt kopplat till kön, klass och etnicitet.

Mats Jönsson är ny professor i filmvetenskap. Han forskar bland annat om journalfilm.

Birgit Karlsson är ny professor i ekonomisk historia.

Robert Lowe är ny universitetslektor vid avdelningen för kommunikation och kognition, institutionen för tillämpad IT.

Agneta Olsson är ny kommunikatör vid AgeCap, Forte-centrum för åldrande och hälsa, vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sahlgrenska akademien.

Eva Reimers är ny professor i pedagogiskt arbete vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession.

Henrik Rosenkvist är ny professor i nordiska språk. Han leder bland annat det dialektsyntaktiska projektet Svensk negationssyntax men intresserar sig även för äldvaldska.

Mirosław Staron är ny professor i tillämpad informationsteknologi.

Utmärkelser

Marija Cvijovic och **Alexandre**

Antonelli, två unga forskare vid Naturvetenskapliga fakulteten, har utsetts till Framtidens forskningsledare av Stiftelsen för strategisk forskning, SSF. Utmärkelsen har också gått till **Sofia Movérare Skrtic**, docent i molekylär medicin. Utnämningen innebär också ett forskningsanslag på 12 miljoner kronor.

Ola Sigurdson, professor i tros- och livsåskådningsvetenskap, är ny ordförande i styrgruppen för Jonsereds herrgård.

Kristina Luthman tilldelas Holmquistpriset för sin forskning kring läkemedelskemi. Priset delas ut årligen till någon som gjort banbrytande insatser inom organisk kemi. Prissumman är cirka en miljon kronor.

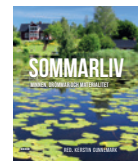

Anna Wåhlin och **Katarina Abrahamsson**, forskare vid institutionen för marina vetenskaper, ingår i projektet Swedish Maritime Robotics Centre som fått 100 miljoner kronor i anslag av Stiftelsen för strategisk forskning.

Priser

För att uppmärksamma de lärare som fyller studenttiden delar Göta studentkår ut pris till dem som har utmärkt sig lite extra i sin pedagogik. Pristagarna är: **Zareen Abbas**, institutionen för kulturvård, **Jonas Nilsson**, institutionen för biologi och miljövetenskap, **Andreas Heinz**, institutionen för fysik, **Caroline Jonsson**, institutionen för kemi och molekylärbiologi, **Roland Barthel**, institutionen för geovetenskaper samt **Per Nilsson**, institutionen för marina vetenskaper.

Böcker

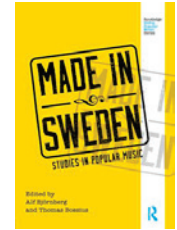

Drömmen om sommaren **Kerstin Gunnemark**, professor i etnologi, är redaktör för antologin *Sommarliv. Minnen, drömmar och materialitet* där forskare, arkiv- och museitjänstemän i Norden och Tyskland medverkar. – Nästan all forskning om senare decenniers sommar- och semesterliv i Norden har fokuserat på resande. Men man får inte glömma de sommarställen dit många återvänder år efter år, säger Kerstin Gunnemark.

Själva drömmen om sommarhus kan också ses som en

form av kulturarv, menar hon.

– Det materiella bidrar till att påminna om det förflutna, det egna livet och andras.

Populärmusikens historia

I boken *Made in Sweden* skildras den svenska populärmusikens historia och särart för utländska läsare. Redaktörer är Alf Björnberg och Thomas Bossius, musikkvetare vid Göteborgs universitet. Boken ingår i det brittiska bokförlaget Routledges serie *Routledge Global Popular Music Series*, där varje volym lyfter fram ett lands populärmusik. Bokserien ska ge läsarna en introduktion till populärmusik som i stora delar är okänd för angloamerikanska läsare. I boken medverkar även etnologer, medievätare, historiker, en socialpsykolog och två genusvetare.

Bok om Roy Andersson

Boken *Någonting har hänt*. Roy Anderssons filmskapande och det

8 MARS INTERNATIONELLA KVINNODAGEN

Förortsfeminism, flyktingskap och svenska krusbär: Hur spelar genus roll i migrationsprocesser? Välkommen på föreläsningar och samtal.

Tid: Onsdag 8 mars, kl. 16:00-18:00
Plats: Torgny Segerstedtsalen, Vasaparken, Universitetsplatsen 1
Fri entré, alla är välkomna!

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

moderna Sverige är en genomgång av Roy Anderssons verk under hela hans yrkesliv, såväl långfilmer som kortfilmer och reklamfilmer.

– Mitt huvudspår är hans kritiska perspektiv på den svenska välfärdsstatens utveckling. På många sätt tycker jag att reklamfilmerna från framförallt 80-talet är bland det mest intressanta han gjort, förklarar författaren Daniel Brodén, forskare i filmvetenskap.

Boken är utgiven på Leopard förlag.

Med vänboken **"Låt alla stenar rulla"**

hyllas **Ove Sernhede**, professor i barn- och ungdomsvetenskap vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, av nationella och internationella forskare. Forskarkollegorna uppmärksammar att han i över 30 år fungerat som intellektuell inspirationskälla för ungdoms- och kulturforskare. Boken har Johan Söderman och Thomas Johansson som redaktörer, båda forskarkollegor vid samma institution.

När staten tar över
När staten kliver in i den privata familjesfären för att skilja utsatta barn från föräldrar är det en av de mest känsliga hand-

lingar som kan utföras av en myndighet. I boken *Child welfare removals by the state – a cross-country analysis of decision-making systems* (Oxford), görs för första gången en jämförande analys mellan flera länder avseende lagstiftning och beslutsmodeller inom social barnavård. **Staffan Höjer** och **Gustav Svensson**, forskare vid institutionen för socialt arbete, har författat kapitlet om Sverige.

Evenemang

Nyfiken på filosofi, lingvistik och vetenskapsteori?

Kom till öppet hus på institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori. Missa inte panelsamtalet: *Vem ska jag tro på?*

Var? Olof Wijksgatan 6.

När? Torsdag den 30 mars, från kl. 16.00.

Läs mer: <http://flov.gu.se/om/oppet-hus-30-mars>.

Globalt mål för jämställdhet

Hösten 2015 antog FN 17 globala mål för hållbar utveckling. I en serie föreläsningar berättar forskare från Göteborgs universitet och Chalmers om hållbarhetsmålen utifrån sin forskning. Den 8 mars är det dags för mål nummer 5, jämställdhet. Medverkande är Katarina Leppänen och Helene Ahlberg. Tid: Onsdag 8 mars, kl. 18:00–19:30. Plats: Ekocentrum, Aschebergsgatan 44. Läs mer: <http://gmvmv.chalmers.gu.se>.

Tio ledande forskare inom (S)amhälle, (O)pinion och (M)edier presenterar den senaste nationella SOM-undersökningen från hösten/vintern 2016. Seminariet äger rum i Göteborg den 25 april 2017. Anmälan senast 18 april!

Tid: Tisdag 25 april 2017, kl 10.00–15.00

Plats: SEB-salen, Handelshögskolan

Pris: 800 kr exkl moms. I priset ingår lunchbuffé och en konferensmapp med information om undersökningen och seminariet.

Anmälan sker till kerstin.gidsater@som.gu.se.

Timbuktu gästar GU

Den 14 mars är artisten Jason Diakité, mer känd som Timbuktu, gäst på den litteraturvetenskapliga kursen *Life writing – biografiska genrer i förvandling*. Han kommer att berätta om sin bok *En droppe midnatt*, en dramatisk släkthistoria som rymmer fattigdom, rasism och strävan efter ett bättre liv. Life writing-kursen innehåller flera seminarier som också är öppna för allmänheten. Kursansvarig är Cecilia Pettersson, universitetslektor i litteraturvetenskap och teaterstudier.

Den 6 mars

Välkommen på temadag om barns läsning.

Tid: kl. 09:30–16:30

Plats: Kjell Härnqvistsalen, Pedagogien.

Kom också till Göteborgs litteraturhus. Då talar Cecilia Pettersson och Elisabeth Punzi under rubriken *Läsa för livet!*

Tid: kl. 18:00–19:30

Plats: Lagerhuset, Heurlins plats 1

NY PÅ JOBBET?

gu-journalen@gu.se

Foto: JOHAN WINGBORG

Nominerad till Stora Psykologpriset

Claudia Fahlke, professor i psykologi, är en av tre nominerade till Stora Psykologpriset som i år riktas till psykologer som tydligt bidragit till att förbättra livskvaliteten för människor i särskilda situationer, "som är lite uppmärksammade inom psykologin i allmänhet och i utbildning av psykologer". Priset delas ut i Stockholm den 30–31 mars.

Att du har blivit en av finalisterna till årets psykologpris, vad betyder det för dig?

– Det är givetvis mycket glädjande. Min forskning rör personer med beroende och psykisk ohälsa och de har sällan någon stark röst i samhället. Genom att vara finalist uppmärksammas även dessa personer men också mina kollegor som arbetar inom området.

Hur bidrar din forskning till att förbättra människors livskvalitet?

– Att vara alkoholberoende är förenat med ökad risk att dö för tidigt. I min forskning studerar jag de perso-

ner ständigt återfaller i ett skadligt drickande med fokus på varför det är så svårt att bryta en vana och vilka psykologiska behandlingar som fungerar för dem. Målet med den här forskningen är att hjälpa dem att överleva.

Kan man studera beroendepsykologi vid GU?

– Ja, vi har både forskarförberedande och professionsinriktade kurser i beroendepsykologi. Numera finns även beroendepsykologi bland de ämnen som listas av Nationalkommittén för psykologi vid Kungl. Vetenskapsakademien.

ALLAN ERIKSSON

Gör ekonomi begripligt

– Det går inte att gömma sig bakom kontoplaner, säger Lars Nilsson som ser ekonomi som ett redskap för att uppnå önskningar.

Lars Nilsson har varit ekonomidirektör under nästan två decennier och verkat under tre rektorer. Nu går han i pension.

Text: ALLAN ERIKSSON Foto: JOHAN WINGBORG

NÄR GU JOURNALEN för några år sedan gjorde en maktenkät hamnade Lars Nilsson på tio-i-topp listan. Någon formell makt har han inte men folk har ändå upplevt att han har haft mycket att säga till om. Något han själv förnekat.

– Mitt uppdrag har varit att leverera korrekt underlag i god tid till universitetsledningen och komma med förslag på lösningar, säger han.

Den 1 mars går före detta eko-

nomidirektör Lars Nilsson, som fyller 65 år, i pension efter 18 år på Göteborgs universitet. Men redan i februari packade han sina saker och flyttade ut från Vasaparken för att ta ut sin sista semester. I somras lämnade han över stafettpippen till Peter Tellberg.

– Från att ha kört i minst 110 km/h under många år har jag under sista halvåret bromsat in och legat på 40 km/h. Nu när jag går i pension

dras förstås tempot ner ännu mer. Jag är väldigt nöjd med att finnas kvar under en tid för att stötta Peter Tellberg.

Själv minns han hur det var när han klev in i universitetets huvudbyggnad den 1 februari 1998.

– **JAG VAR HELT** ensam. Det var både spännande, nervöst och utmanande. För mig, som hade jobbat 24 år inom Göteborgs kommunala utbildningsförvaltning, kändes det helt rätt att arbeta med frågor som har så stor samhällsnytta. Samtidigt var jag rädd för att universitetet skulle vara en sluten värld. Flera varnade mig för att jobbet var en katapultstol.

Lars Nilsson lade därför ner mycket tid på att gå runt och prata med anställda på institutioner och fakulteter. Han insåg tidigt hur viktigt det är att vara kommunikativ i rollen som ekonomidirektör.

– Jag har bemödat mig om att förklara ekonomi på ett inte allt för nördigt språk. Man måste visa organisationen respekt och ta seden dit man kommer. Jag är själv förvånad över att jag inte har mött motstånd, utan snarare öppna dörrar. Visst har det varit en del heta duster, inte minst i samband med den nya redovisningsmodellen, men jag har alltid varit tillgänglig och tagit debatten.

NÄR HAN kom hit var det ekonomiska läget ett helt annat än idag. GU hade gått med underskott under ett antal år och upprättat krisplaner på fakulteter som var tvungna att göra stora nedskärningar. 1998 tog styrelsen beslut om ekonomiska spelregler, vilket enligt Lars Nilsson skapade ordning och reda. Det var en vändpunkt. Året därefter gick GU med ett överskott på 13 miljoner. Resten är historia.

– Vi har idag 1,8 miljarder mer i anslag för forskning och utbildning. Det har inte varit ett ekonomiskt mål i sig utan det beror på att det har gjorts stora satsningar på hela sektorn.

Varför pengar samlas på hög är inte lätt att svara på. Enligt Lars Nilsson finns det en utbredd försiktighet

ute i organisationen i kombination med att man inte hinner göra slut på pengarna i den takt som bidragen ramlar in. Situationen är inte unik för GU, utan hela högskolesektorn har samlat ihop 16 miljarder kronor.

– Det har ändå hänt mycket på senare år och det sker långsiktiga investeringar på bland annat UGOT Challenges. Men mer kan göras: forskarutbildningen är eftersatt och man skulle kunna göra större satsningar på utbildningssidan.

EN ANNAN STOR förändring var lanseringen av den nya administrativa organisationen 2012, i samband med GU förnyas.

– Vi underskattade kritiken. Omorganisationen slet hårt på min personal och institutionerna var heller inte redo att axla det utökade ansvaret fullt ut. Men de fel som begåtts fanns där innan.

Lars Nilsson säger att han har strävat efter att göra ekonomienheten mer öppen och att inte enbart fokusera på torra redovisningsfrågor. Han lyfter fram utbildningen i ekonomi för chefer, det så kallade *Ekonomispelet*, som ett lyckat sätt att levandegöra ekonomiska begrepp.

LARS NILSSON TYCKER att det är viktigt med en tydlig linjestruktur, där en person kan hållas ansvarig, men att det också finns en akademisk kollegialitet som motvikt.

– Det måste finnas en ömsesidig respekt mellan de två. Ingen vinner på att det blir en maktkamp. Om alla får vara med att tycka till i en process måste alla också ställa upp när beslut har fattats. Jag får en känsla av att många chefer inte riktigt vågar stå upp för fattade beslut och kommunicera dem.

Förutom att varva ner och ta långa promenader med stegräknare vill Lars Nilsson lägga tid på den lokala fotbollsklubben i Alingsås och handbollsklubben i Lerum.

– Våra idrottsklubbar bygger på ideella krafter. Jag ser det som en möjlighet att ge tillbaka. ■

Fakta

Under Lars Nilssons tid på GU har följande ökat:

- Anslagen för forskning och utbildning **+ 90 procent**
 - Externa bidragen **+ 125 procent**
 - Personalkostnaderna **+ 120 procent**
 - Lokalkostnaderna **+ 37 procent**
 - Balanserade kapitalet **+ 8 550 procent**
- Sedan 1999 har Göteborgs universitet gått med överskott med **varje år**.

Foto: OLA KJELBYE

...frågor till **Henrik Oscarsson** som i höst slutar som chef för SOM-institutet efter sex år.

”Världens bästa jobb”

Varför vill du inte fortsätta?

– Det är inte så dramatiskt som det låter. SOM-institutet är en centrumbildning. Precis som de flesta uppdrag vid GU handlar det om tidsbegränsade uppdrag. Principen för institutet är kollegialt styre. Växlingar är bra för att en organisation ska utvecklas och inte tappa fart.

Vem blir ny föreståndare?

– Sista dag att söka jobbet är den 1 mars. Utlysningen är öppen för alla anställda inom GU och tillsätts efter en runda av sakkunnigförfaranden och intervjuer. Att vara SOM-föreståndare är världens bästa jobb. Du samverkar med forskare från många discipliner och möter spännande företrädare för media, näringsliv och myndigheter.

Vad ska du göra istället?

– Jag återgår till att leda Valforskningsprogrammet. Mitt forskarhjärta slår allra hårdast för forskning om val, väljarbeteende och opinionsbildning. det spännande riksdagsvalet 2018.

Prisades för lång och trogen tjänst

NIT OCH REDLIGHET. Torsdagen den 2 februari fick 68 medarbetare ta emot utmärkelsen för *För nit och redlighet* i universitetets aula i Vasaparken. Rektor Pam Fredman höll tal och delade ut graverade gåvor och därefter spelade en jazztrio med studenter från Högskolan för scen och musik. I år valde de flesta en konstskulptur av Ernst Billgren eller en slipad kristallskål från Kosta Boda istället för en guldklocka.

Foto: JOHAN WINGBORG

Vinn **bio**biljetter!

Läs tidningen och var med och tävla. Bland alla som svarar rätt drar vi tre vinnare som får ett presentkort på två biobiljetter vardera. Lycka till!

1. Vilken sjukampsgren var Eva Wibergs bästa?
2. Hur många invånare beräknas Burkina Faso huvudstad Ouagadougou ha år 2020?
3. Vilken författare introducerade den realistiska romanen i Sverige?
4. Hur många människor i världen var 2015 över 80 år?
5. Hur många år har Lars Nilsson jobbat vid Göteborgs universitet?

Mejla ditt svar till gu-journalen@gu.se. Ange var du arbetar och din postadress så att vi kan skicka biobiljetterna om du vinner. Vi publicerar vinnarna i nästa nummer.

Förra numrets vinnare av biobiljetter är: Alicia **Eriksen Wijk**, Högskolprovshandläggare **Ann-Christine Reinhold**, forskningslaborant, sektionen för farmakologi **Jonna Samuelsson**, Campusservice Lorensberg

1. Ole Petter Ottersen har forskat om hjärnans signalmolekyler och vattenkanaler. 2. Ordet "divestera" betyder att sälja av moraliskt tvivelaktiga aktier/fonder. 3. Till årets julklapp 1991 utsågs dataspelet Rymdresa. 4. Annat ord för "parallellpublicering" är Grön Open Access.
5. Peter Forsskål skrev *Tankar om Borgerliga friheten*.

Foto: ANDREW MEDICINI

Russell Turner föreläser i Vatikanen.

Turner i Vatikanen

– Skräckblandad förtjusning! Så sammanfattar Russell Turner, doktorand i socialt arbete, känslan när han föreläste i Vatikanen den 23 november förra året.

FÖRELÄSNINGEN VAR en del av konferensen *Narcotics: Problems and Solutions of This Global Issue*, arrangerad av Pávens vetenskapliga akademi. Bland deltagarna fanns forskare, beslutsfattare, religiösa ledare samt påven själv och drottning Silvia.

Men varför fanns en doktorand vid Göteborgs universitet med bland föreläsarna?

– Den svenska ambassaden skickade iväg en fråga, som till slut hamnade hos Behandlingsgruppen för drogproblem

i Göteborg. Där hade jag gjort en studie inom ramen för Trestad2-projektet om cannabismissbruk bland unga. När jag fick frågan om jag ville delta var det inte så svårt att tacka ja.

Bland annat fick Vatikanen veta att den behandling som Russell Turner studerade har varit ganska framgångsrik när det gäller utfall och drogmissbrukares egna utsagor.

– I jämförelse med många andra delar av världen har Sverige en ganska human vård där hela människan behandlas, inte bara straffas.

Hann du uppleva något av Vatikanen?

– Ja, vetenskapsakademins föreläsningssal är exempelvis en fantastisk vit marmorbyggnad från renässansen, som vanliga besökare inte brukar få se. Konferensen i sig var förstås också intressant. Den pågick i två dagar, klockan 9–20, utan kaffepaus. Men både lunch och middag var utsökta, med fyra rätter och vin, vilka avslutades med glass och grappa.

Några frågor till...

art director **Tony Henschel**, som ligger bakom nya formen på GU Journalen.

Allt är nytt i GU Journalen. Hur har du tänkt?

– Jag har hela tiden haft läsarnas bästa för ögonen. Det ska vara lätt att hitta i tidningen. Jag har infört tydliga avdelningsvinjetter. Tidningen har nu en tydlig sortering mellan nyheter, reportage, åsikter och lättare material.

Formatet är mindre, typsnitten nya?

– GU Journalen har fått ett magasinformat och typsnitten är Publico i brödtext, Publico och Colfax rubriker och ingresser. Jag har strävat efter klassiska typsnitt som, förhoppningsvis, ska kännas moderna och överleva svängningarna i det grafiska modet.

Vilka tidningar har du gjort om, förutom GU Journalen?

– Massor! Jag tycker verkligen att universitetsvärlden är spännande och lärorik även för mig som skummar på ytan. Jag har bland annat redesignat Karolinska Institutets interntidning, KI Bladet, Aftonbladet, Skånska Dagbladet, TV 4, Västerbottens-Kuriren, Borås Tidning, Resumé, och en hel drös till ...

GU Journalen

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Allan Eriksson
031-786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & STF ANSVARIG UTGIVARE
Eva Lundgren
031-786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF
Johan Wingborg
070-595 38 01
johan.wingborg@gu.se

LAYOUT
Anders Euren
031-786 43 81
anders.euren@gu.se

Adress: GU Journalen, Göteborgs universitet Box 100, 405 30 Göteborg **E-post:** gu-journalen@gu.se **Internet:** gu-journalen.gu.se
Upplaga: 5 500 ex **ISSN:** 1402-9626 **Material:** För obeställt material ansvaras ej. För ej signerat material ansvarar redaktionen. Citera gärna, men ange källan.
Adressändring: Gör skriftlig anmälan till Susanne Ros, susanne.ros@gu.se. **Tryckeri:** Billes Tryckeri AB

POSTTIDNING A

AVSÄNDARE:
GU JOURNALEN
GÖTEBORGS UNIVERSITET
BOX 100
405 30 GÖTEBORG

GÖTEBORGS
POSTREGION
PORTO BETALT
P 410280400

ÖGONBLICKET

VAD: #vitamänvåldtar.

VAR: Högskolan för scen och musik, Artisten.

VEM: Emil Roos Lindberg och Lo Caupio.

PREMIÄR: 10 mars kl. 19. Spelas till och med 26 mars (genrep 9 mars kl 19).

Kort beskrivning:

#vitamänvåldtar är en ny pjäs om den svartvita synen på den dömda och den icke dömda sexförövaren, specialskriven av Lo Kauppi som slutproduktion för skådespelarstudenterna på Högskolan för scen och musik. Mer information på www.hsm.gu.se och på Facebook.

Entré: 40 kr. Foto: Johan Wingborg

**NÄSTA
NUMMER**
UTE I
MITTEN
AV APRIL